Glas Gorenjske

Glasilo SZDL za Gorenjsko

KRANJ, 13. JULIJA 1956
LETO IX. — ST. 55
DIN 10.—

Izdaja: Gorenjski tisk / Ureja: Uredniški odbor / Odgovorni urednik: Slavko Beznik
Telef. uredništva 475 — uprave 190
Tekoči račun pri Komunalni banki Kranj št. 61-KB-1-Ž-135 / Izhaja v ponedeljek in petek / Naročnina: letna 600, pollet. 300, mesečna 50 din

Iz dela samoupravnih organov v 15. gorenjskih podjetjih

DOBRO IN USPEŠNO DELO

Delavski sveti na trdnih nogah - Za in proti združevanju samoupravnih organov po občinah

Komisija za delavsko in družbeno upravljanje pri Okrajnem odboru SZDL, je pred kratkim na osnovi ankete, razpisane v 15 gorenjskih podjetjih, prišla do nekaterih zanimivih podatkov o delu in problemih samoupravnih organov v gospodarskih organizacijah. Ker bodo nekateri — več ali manj splošni — problemi, ki jih je pokazala anketa, zanimali nedvomno tudi člane DS in UO v ostalih gorenjskih podjetjih in jim koristili pri njihovem delu, smo se odločili, da jih objavimo.

NOV NAČIN DELA ZBORA PROIZVAJALCEV

Iz ankete je predvsem razvidno, da bi moral zbor proizvajalcev pri Okr. ljudskem odboru mnogo bolj kot doslej pomagati samoupravnim organom. Spremeniti bi moral način dela in se rešiti dolgoveznih razprav o administrativnih in tehničnih problemih, ki ga v dobršni meri obremenjujejo. Odborniki zbora bi morali biti v tesnejših stikih z volivci po podjetjih. Imamo še primere, da v manjših podjetjih delavci sploh ne vedo, kdo jih zastopa v zboru proizvajalcev. Temu je velikokrat krivo dejstvo, da so bile doslej volilne enote določene površno in administrativno ter niso združevale tista manjša podjetja, ki imajo podobne proizvodne pogoje in potemtakem tudi slične probleme.

Glede metode dela DS in UO, je anketa pokazala, da so prav povsod samoupravni organi že na zelo trdnih nogah. Bolj pa v večjih podjetjih, kot v manjših. Pripravljanje sestankov, sestavljanje dnevnih redov in drugi organizacijski problemi jim ne delajo več težav.

Prav dobra je povezava med delovnimi kolektivi in njihovimi samoupravnimi organi. V večih podjetjih se že čuti potreba, da bi organi samoupravljanja morali obveščati ves kolektiv o delu in sklepih preko internih biltenov. Ponekod to tudi že delajo. Manj pa je osebnega stika med člani DS in UO ter ostalimi člani kolektiva.

Mnogo delavskih svetov — preko 60% anketiranih podjetij — ustanavlja za opravljanje posameznih nalog posebne, občasne komisije. To se je kot se vidi iz ankete — povsod pokazalo kot zelo koristno, saj razširja osnovo delavskega upravljanja in vključuje v upravljanje širši krog ljudi.

SKRB ZA VZGOJO

Na vprašanje, kako je z izobraževanjem delavstva, predvsem pa članov samoupravnih organov, so vsa anketirana podjetja odgovorila, da so v ta namen organizirala že več tečajev. Uspehi tečajev pa so različni. Nekatera podjetja so se verjetno ustrašila prvih težav in s tečaji niso nadaljevala. Napisala so, da za tečaje pač ni bilo pravega zanimanja. Večina podjetij pa je resno prijela za delo. »Iskra« je organizirala posebno delavsko šolo, ki je prav uspešno delala. Prav ta podjetja so dala pobudo za ustanovitev posebnih delavskih šol, ki bi jih vzdrževala vsa podjetja na območju občine in v katerih bi dobili čim temeljitejše znanje predvsem člani DS in UO. Nekaj podobnega so prav v teh dneh organizirali v radovljiški občini.

ZDRUŽENJE SAMOUPRAVNIH ORGANOV PO OBČINAH

V zvezi z nadaljnjim razvojem delavskega in družbenega upravljanja v okviru komunalne skupnosti, se jo porodila tudi ideja o posebnih organih, ki bi združevali samoupravne organe na področju posamezne občine. Vsa anketirana podjetja so pozitivno odgovorila na to pobudo. Njihovi odgovori so se razlikovali le v tem, da so nekatera podjetja — in teh je bilo malo: Bombažna predilnica in tkalnica iz Tržiča in nekatera blejska gostinska podjetja — smatrala, da bi bilo umestno združevanje po strokah. S tem bi seveda ta združenja lahko delala samo vzporedno z ustreznimi zbornicami, kar ne bi imelo posebnega haska.

95% anketiranih podjetij pa je izjavilo, da bi bilo na vsak način treba več tesnejšega sodelovanja med samoupravnimi organi na področju komune. Zato so bila za kakršnokoli obliko združevanja teh organov.

Trenutno oblika tega sodelovanja še ni dokončna. V razpravi sta se izkristalizirali dve mnenji. Po prvem, naj bi se ustanovila posebna združenja samoupravnih organov, ki naj bi prevzela skrb za nadaljnji razvoj teh organov, za izmenjavo izkušenj, vzgojo itd. Po drugem pa bi morali skrbeti za razvoj in pravilno delo organov delavskega in družbenega upravljanja že obstoječi organi, to so predvsem zbor proizvajalcev in posamezni sveti pri ljudskih odborih.

To vsekakor drži, je pa tudi res, da so prav ti organi precej vpreženi s tekočimi, upravnimi nalogami, kar jih hromi pri opravljanju njihovega osnovnega poslanstva, to pa se negativno odraža na delo in razvoj samoupravnih organov.

Dobro bi bilo slišati o tem mnenje čim širšega kroga ljudi. Za sedaj je sekretariat Okrajnega odbora SZDL dal pobudo, naj se razen komisije za delavsko in družbeno upravljanje pri OO SZDL, ustanovijo slične komisije tudi pri občinskih odborih SZDL v industrijsko razvitejših občinah.

(Nadaljevanje na 2. strani)

VASOVANJE
»Ne veš, kako sem te vesela, za zmeraj te bom rada imela...« Reportažo s »Kmečke ofceti« v Bohinju berite na 4. strani

Turizem v radovljiški občini

Sedanje stanje ni preveč rožnato

Naravno kopališče v Lescah - Do sedaj pretežno prehodni gostje

Turizem je danes področje, ki zanima bodisi posredno ali neposredno skoro vsakogar. Tudi v krajih radovljiške občine letos še ni opaziti prave turistične sezone. Delno je temu pač vzrok slabo vreme, slabe prometne zveze, predvsem pa nepravilna politika naših turističnih uradov. Vsaj do oktobra lani bi morali ti sporočiti svoje temeljne postavke cen informativnim turističnim uradom v inozemstvo. Tako smo z naknadnim spreminjanjem teh postavk (cen, deviznih kurzov, taks, voznim redom, carinsko tarifo itd.) izgubili marsikaterega gosta, čeprav naše cene še vedno niso višje od cen inozemskih penzionov. Delno zvišanje in korigiranje cen je bilo opravljeno predvsem na račun cene hrane, ki je bila pri nas z ozirom na cene v drugih državah zelo nizka.

OBISK INOZEMSKIH GOSTOV ŠTIRIKRAT MANJŠI

Konkretno gostinska podjetja v Radovljici, razen nekaterih izjem, dejansko v letošnji sezoni še niso imela stalnih gostov-turistov. Povprečni številčni obisk v zadnjih desetih letih je bil sicer isti kot predvojni. Isti, oziroma nekoliko višji, je bil le obisk domačih gostov, medtem ko je bil obisk inozemskih gostov, čeprav iz leta v leto narašča, skoraj štirikrat manjši. Občuten padec pa je opazen pri nočitvah, kjer se je povprečno bivanje od najvišjega stanja v letu 1938 od 7,9 zmanjšalo na 6,1. Vzrok je predvsem v tem, ker si hočejo gostje ogledati več krajev in zato ne ostanejo na istem mestu dlje časa. Tako je padlo bivanje v enem kraju od 7 na 4 dni in zato ti kraji dobivajo vedno bolj prehodni značaj. Vzrok je delno tudi v gostinskih podjetjih samih. Gostinski kader še vedno ne ustreza današnjim potrebam, tu in tam se čutijo še posledice vojne (slabo stanje hotelov), pomanjkljiva oprema, slabe prometne zveze, nezadostna propaganda, nekje so občutne tudi še posledice administrativnega vodenja, vendar se to stanje z uveljavitvijo delavskih svetov in upravnih odborov v gostinska podjetja vidno izboljšujejo.

RADOVLJIŠKI GOSTINCI ŠE ČAKAJO SEZONO

Pred vojno je bil turistični promet v Radovljici znatno večji. Radovljica je bila priljubljeno alpsko letovišče. Danes je stanje zaradi že omenjenih vzrokov in premajhne popularizacije s strani turističnih uradov, drugačno. Cene so sicer še vedno za približno 20% nižje od cen v blejskih hotelih. Tako je cena penziona v Počitniškem domu »Slavko Šlander« 560 dinarjev, v hotelu »Triglav« 540 do 600 dinarjev

(Nadaljevanje na 2. strani)

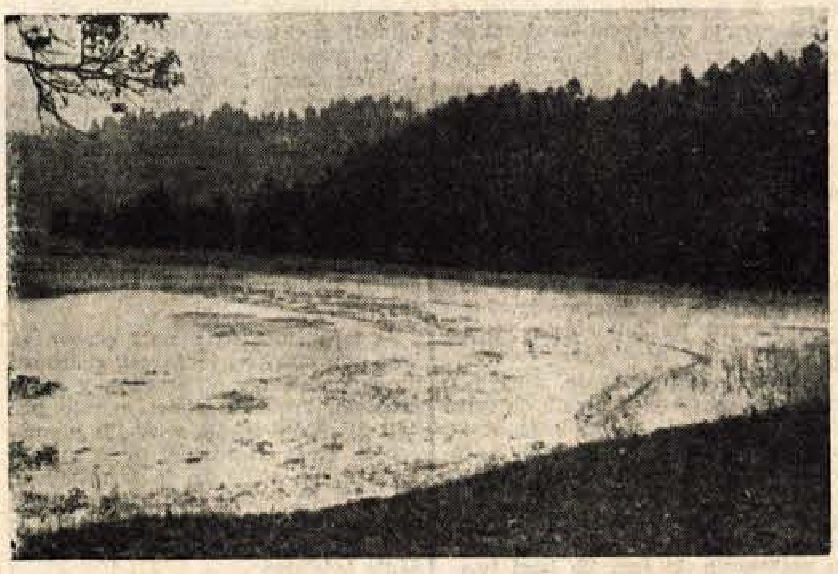

ŠOBČEV BAJER JE IZSUŠEN

V Bohinju bodo začeli proizvajati lesno moko

V Soteski pri Bohinju, na nekdanjem žagarskem obratu, bodo v prihodnjih dneh v novem obratu začeli s poizkusnim proizvajanjem lesne moke. Te dni končujejo še montažna dela na nekaterih napravah. Obrat bo sicer zaposloval malo ljudi, ki pa bodo, glede na vrednost proizvodnje in veliko povpraševanje po lesni moki, ustvarjali precejšen dohodek. Računajo, da bodo letno proizvedli do 400 vagonov lesne moke. S tem bodo na žagarskih obratih v Boh. Bistrici in Rečici pri Bledu zvišali odstotek izkoriščanja lesne mase, kajti žaganje in oblanci bodo sedaj služili obratu v Soteski za proizvodnjo lesne moke. Do sedaj so žaganje in oblance odmetavali, oziroma prodajali za steljo in kurjenje peči, kar pa ni bilo tako rentabilno.

Zanimanje za lesno moko je poraslo prav v zadnjih letih, ko vedno bolj narašča proizvodnja raznih umetnih mas, kot so bakelit plošče, linolej, ksilolit, za proizvodnjo elektrod in nekatere vrste eksploziva. Tako je LIP Bled, v čigar sklopu je to podjetje, imelo o tej zadevi že več razgovorov s predstavniki raznih tujih tvrdk iz Holandije, Nemčije, Italije in Amerike.

—k—e

O najstarejši Jeseničanki

Mali ljudje, ki pa so bili nekoč za svoje okolje veliki, gredo vse preradi v pozabljenje. Da bi ljudje ne pozabili 94-letne Jeseničanke-babice Otilije Orehek, sem se odločil posvetiti ji nekaj vrstic. Rojena je bila 17. novembra 1861 v Ljubljani. Leta 1890 se je izučila za babico in izvrševala svoj poklic v Sloveniji, nato v Bosni in zopet v Sloveniji, vse do druge svetovne vojne. Na Jesenicah živi od leta 1899. Ko so ji odpovedale noge, je morala prenehati opravljati svoj poklic, ki mu je bila vsa predana. Med okupacijo je bila odvisna od priložnostnih podpor. Po osvoboditvi, z uveljavitvijo novega zakona o socialnem zavarovanju, pa je tudi ona dobila pokojnino. Ker je poleg v Sloveniji, službovala kot babica tudi v Bosni, so njena pripovedovanja o različnih običajih pri krstu novorojenčkov kaj zanimiva. V zakonu je rodila devet otrok, vendar živi z njo le še hčerka, ki je vdova in stara že 67 let. Nekoč aktivno in požrtvovalno babico in danes skoraj nevidno ženico v 95. letu starosti Jeseničani in javnost premalo poznajo. Dogodi se celo, da jo zgrešijo pri razdeljevanju podpor. Danes majhno, nekoč pa v okolju svojega poklica veliko Otilijo Orehek, ki je na Jesenicah in okolici najstarejša, sem se spomnil z željo, da bi se je spomnili tudi tisti, ki bi lahko pozno jesen njenega življenja za njene človeške zasluge vsaj delno olepšali.

OTILIJA OREHEK

Mladinska brigada je zapustila Gorjuše

Gorjuše, 12. julija.

Mladinska delovna brigada »Staneta Žagarja«, ki je uspešno sodelovala pri gradnji ceste Koprivnik—Gorjuše, bo jutri končala z delom. V soboto se bodo mladinci vrnili na svoja delovna mesta. Predstavniki gozdnega gospodarstva so bili izredno zadovoljni z uspehi te mladinske brigade.

V nedeljo bodo brigado zamenjali vajenci »Iskre« iz Kranja, ki bodo prav tako ostali na Gorjušah 15 dni.

Na Bledu bo kongres FAO - sekcija za hudornike

V začetku prihodnjega meseca bo na Bledu zaključni del kongresa sekcije za hudournike pri mednarodni organizaciji za agrokulturo in prehrano FAO. Terenski del kongresa pa bo na Vršiču, kjer bodo predavali naši znani gozdarski strokovnjaki.

TE DNI PO SVETU

V četrtek popoldne je prispel na državniški obisk v našo deželo predsednik egiptovske republike Gamal Abdel Naser. S tem bo predsednik Naser vrnil obisk predsednika Tita v Egiptu v začetku letošnjega leta. To pa ne bo samo vljudnostna vrnitev obiska, marveč priložnost, da se prijateljske vezi, ki družijo jugoslovanske narode in egiptovsko ljudstvo, še bolj utrdijo. V Egiptovskih in jugoslovanskih krogih z zadovoljstvom ugotavljajo, da med Egiptom in Jugoslavijo ni nobenih problemov in bo torej pričujoči obisk nudil priložnost, da se samo še bolj utrdi sodelovanje med obema deželama.

Posebno pozdravljajo vse napredne sile v svetu sestanek predsednika Tita, predsednika Nasera in indijskega ministrskega predsednika Nehruja na Brionih. V času bivanja egiptovskega predsednika v naši državi, nas bo

namreč obiskal tudi veliki prijatelj Jugoslavije predsednik Nehru in se ob tej priložnosti razgovarjal s predsednikom Titom in Naserjem. V tem sestanku vidijo močno oporo za vse miroljubne sile v svetu.

Predsednik Naser je ob prihodu v Jugoslavijo poslal jugoslovanskim narodom poslanico, v kateri je med drugim rečeno: »Čustvo, ki ga goji egiptovski narod do vas, izvira iz plemenitih čustev in pravega sodelovanja, ki so tesno povezali narode naših dveh dežel, kajti ni je vezi, ki bi bila močnejša od tiste, ki združuje naši dve deželi. Pri tem mislim na njuno obojestransko odločnost, da vztrajno in nepretrgano delata za mir in blagor človeštva.«

Na potovanju po Jugoslaviji bo predsednik Naser obiskal tudi Slovenijo. Povsod, kjerkoli bo v teh dneh potoval, ga bo ljudstvo nedvomno toplo sprejelo in s tem izrazilo simpatije, ki jih goji do egiptovskega naroda, ki je na čelu z današnjim revolucionarnim vodstvom izvojeval neodvisnost in svobodo in vodi neodvisno ter miroljubno politiko.

Drug važen obisk v zadnjih dneh, je prihod generalnega sekretarja OZN Dagga Hammarskjölda v našo državo. Po obisku v Sovjetski zvezi, Čehoslovaški, Avstriji itd., se je generalni sekretar mudil dva dni tudi v Jugoslaviji. Ob tej priložnosti se je razgovarjal z najvidnejšimi jugoslovanskimi voditelji. Sprejela sta ga tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in predsednik republike Josip Broz-Tito.

Pred odhodom iz naše države je Dagg Hammarskjöld izjavil da »niso prazne besede, da so bili razgovori z jugoslovanskimi voditelji zelo zadovoljivi. Med jugoslovanskimi predstavniki v OZN in generalnim sekretariatom je vedno obstajalo zelo dobro sodelovanje, ki je bilo potrjeno na razgovorih, ki sem jih imel tu.«

Iz dela samoupravnih organov v 15 gorenjskih podjetjih

Dobro in uspešno delo

(Nadaljevanje s 1. strani)

SEJE SO REDNE — UDELEŽBA DOBRA

Anketa je nadalje pokazala, da so letošnje volitve v DS in UO dobro uspele. Povečala se je udeležba mladine in žena in zboljšala socialna struktura. Pokazalo se je tudi, da se v večini podjetij člani samoupravljanja zelo redno udeležujejo sej. V nekem podjetju na Bledu so to sicer dosegli na zelo čuden način: določili so, da bo vsak, ki bo trikrat neopravičeno izostal s seje, izključen iz podjetja. Drugod pa je posečanje sej izraz zavestne težnje naših delavcev, da pripomorejo k uspešnemu delu podjetja.

Seje DS in UO se sklicujejo povsod redno. Posebno UO se sestajajo zelo pogosto. Je sicer med posameznimi podjetji precej razlik, vsi samoupravni organi pa se prav povsod sestajajo v zakonitih rokih.

V 15 anketiranih podjetjih se 16% DS in 30% UO sestaja v rednem delovnem času, 14% DS in UO se sestaja izmenoma v rednem in prostem času, 65% DS in 56% UO pa izključno v prostem času. Če upoštevamo, da precej podjetij dela v dveh ali celo v treh izmenah in zato torej sploh ne more DS in UO zasedati povsem v prostem času, ugotovimo, da se velika večina samoupravnih organov v gorenjskih podjetjih sestaja v prostem času.

Glede nagrajevanja članov samoupravnih organov ni enotnih stališč. Nekatera podjetja (BPT iz Tržiča in Tiskanina iz Kranja) plačujejo celo sejnine in s tem kršijo zakonska določila. Druga podjetja prirejajo za člane DS in UO vsako leto kako poučno ekskurzijo. Večina pa ne daje za sodelovanje v samoupravljanju nobene posebne nagrade.

Na Gorenjskem je trenutno 236 delavskih svetov. Razen tega so samoupravni organi tudi v šolstvu, prosveti, upravljanju stanovanjskih zgradb, po trgovinah itd. V vseh teh organih sodeluje ogromno delovnih ljudi. Problemi, ki pri delu teh organov nastajajo so pestri in velikokrat pereči. Zato je naše uredništvo, sporazumno s komisijo za delavsko in družbeno upravljanje pri OO SZDL sklenilo, da bo z današnjo številko odprlo v listu posebno rubriko, ki bo obravnavala probleme samoupravnih organov.

Vsi samoupravni organi naj se o vseh nejasnih stvareh obračajo na okrajno komisijo, ki bo potem tolmačila te probleme preko navedene rubrike. Razen tega naj bi se v tej rubriki objavljali vsi uspehi organov delavskega in družbenega upravljanja in jih zato vabimo k vsestranskemu in plodnemu sodelovanju.

S. B.

V torek zjutraj se je v Zagrebu smrtno ponesrečil 26-letni podporočnik Koča Jankovič iz Kranja. Bil je že tretje leto aktiven pilot, pripadnik JRV.

V jutranjih urah sta se s svojim kolegom vsedla v letalo in se odpravila na izvrševanje svojih dolžnosti. Iz še nepojasnjenih razlogov je letalo kmalu strmoglavilo in oba mlada pilota sta pri nesreči izgubila svoji življenji.

Koča je bil dobro poznan večini Kranjčanov. Še kot dijak je bil vsestransko delaven, aktiven športnik, zlasti pa je bil dober nogometaš. Verjetno pa bo ostal tudi ljubiteljem lahke glasbe še dolgo v spominu.

Iskren tovariš kot mladoletnik, je ostal tudi kot letalec. Vesten pri izvrševanju svojih nalog in delaven član Zveze komunistov bo ostal vsem njegovim tovarišem nepozaben.

Seja upravnega odbora ALC Lesce

Gostinska podjetja kažejo premalo zanimanja

Več pažnje pri vzgoji letalskega kadra - Priprave za II. gorenjski letalski zlet

LESCE, 9. JULIJA.

Na današnji seji uprvanega odbora Alpskega letalskega centra v Lescah, ki ji je predsedoval podpredsednik ALC Pavle Tolar, je bila glavna točka razprave, kako urediti čimbolj rentabilno finančno poslovanje; izvolili so tudi pripravljalni odbor za organizacijo II. Gorenjskega letalskega zleta, ki bo previdoma v začetku avgusta. Razpravljali so o nekaterih pomanjklivostih in o nepravilnosti pri vzgoji letalskega kadra, odkritju spominske plošče ponesrečenemu pilotu Kampiču in drugem.

Z odločbo OLO Kranj je leško letališče od meseca maja registrirano za opravljanje vseh gospodarskih in družbenih uslug z letali, za prevoz oseb in blaga, fotografiranje iz zraka in drugih komercialnih in reklamnih uslug. S tem je ALC omogočen večji dotok finančnih sredstev tudi v mrtvi sezoni. V sestavu dosedanjih dohodkov je očitno, da daje največji doprinos (90%) fotografiranje iz zraka; le ostanek so sredstva, ki izvirajo od prevozov potnikov. Delno je temu vzrok slaba turistična sezona, največ pa nezainteresiranost vodilnih oseb turističnih uradov in gostinskih podjetij. Saj je do danes le direktor gostinskega podjetja »Krim« tovariš Zrimc usmerjal svoje goste tudi na letališče, kjer so si s poleti ogledali Gorenjsko. Inozemski gostje so bili navdušeni, saj so n. pr. Holandci ALC Lesce vključili v svoj turistični prospekt. V ostalih podjetjih, ki imajo sorazmerno več gostov (»Toplice«, »Park hotel« in drugi) ni bilo odmeva. V bodoče bodo vpeljali tudi komercialno reklamo — trošenje letakov in podobno.

Motnje pri rentabilnem poslovanju povzročajo tudi slabe prometne zveze in nezanimanje turističnih uradov. Tako letala pristajajo v Celovcu in Trevizu in potem prevažajo od tam potnike z avtobusi na Bled. Turistični uradi bi morali že sedaj pri sklepanju pogodb za drugo leto seznanjati potnike z možnostmi, ki jih nudi ALC. 29. julija bo, če bo uspelo postaviti daljnovod, vpeljana čez sezono spet redna JAT letalska proga. Stezo, ki je bila prej dolga 1000 metrov, so sedaj podaljšali na 1200 tako da ustreza vsem predpisom JAT in bo letalo lahko dvakrat tedensko pristajalo.

Lj

Neodpustljivo izdajstvo

Odkritje spomenika padlim talcem na Vojsku bi morali počastiti tudi letalci Alpskega letalskega centra iz Lesc. Na Dan borca, 4. julija, sta poleteli na slavnost dve letali: »Matajur« in UT-2. Nad Jelovico se je letalo UT-2 nenadoma oddvojilo od »Matajurja« in spremenilo svojo smer letenja. Nato je precej nizko z letalskim pozdravom preletelo letališče in nadaljevalo vožnjo v smeri proti Ljubljani. Letalo je vozil pilot Henrik Derling iz Tržiča, sovozač pa je bil Alojz Resman iz Zapuž. Pilot »Matajurja« tovariš Zlatkovski pravi, da je letalo iskal, vendar ga ni mogel zaslediti. V strahu, da se ni morda zgodila nesreča, so preiskali vse bližnje hribe, vendar ni bilo sledu o kakršnikoli nezgodi. Kasneje so zvedeli, da je letalo preletelo Ljubelj in pristalo v Udinah v Italiji.

Oba pobegla pilota sta posebno v zadnjem času pokazala precejšnjo delavnost; morda sta s tem hotela prikriti svojo namero. Kljub temu, da je Alojz Resman Alpskemu letalskemu centru povzročil že precej škode na letalskem parku, da je nekoč že »nehote« pristal z jadrilico v Avstriji, so mu člani upravnega odbora še vedno zaupali letalo in v zadnjem času celo častno dolžnost počastitve spomina talcev.

Za take ljudi, ki nimajo osnovnega čuta odgovornosti in zavesti dolžnosti do skupnosti res ni prostora v naših društvih. Posebno letalci morajo biti najbolj močni ljudje v svojih prepričanjih. To je hkrati tudi resen opomin vsem našim učiteljem in vzgojiteljem. Treba je, da imamo med letalci najbolj izbrane ljudi, čeprav malo, vendar le take, da se ne bodo dogajala tako podla izdajstva.

Sedanje stanje ni preveč rožnato

(Nadaljevanje s 1. strani)

(brez nočnine!) in v Grajskem dvoru, ki je najmodernejše opremljen, z vsemi hotelskimi ugodnostmi 900 dinarjev.

Pereča točka pri razvoju turizma v Radovljici je premajhno kopališče, sredstev za graditev novega bazena pa še vedno ni na razpolago. Nujno bi bilo vzpostaviti tudi pogostejšo avtobusno zvezo z Begunjami, Bledom, Kropo in drugimi letoviškimi in zgodovinskimi kraji.

Po zadnjih reorganizacijah je poslovanje v radovljiških gostinskih podjetjih kolikor toliko boljše. Največji promet ima počitniški dom »Slavko Šlander«, ki je pri svoji zmogljivosti 65 prenočišč imel okoli 120 gostov. V ostalih podjetjih je stanje slabše, precej že najavljenih gostov je odvrnilo slabo vreme. Da bi zmanjšala stroške, so nekatera podjetja omejila delovno silo na minimum.

Tudi v gostilni »Pri Jožovcu« v Begunjah se je stanje bistveno izboljšalo. Najvidnejši je napredek gostinskega podjetja »Turist« v Lescah. Gostišče stoji na zelo prometnem kraju, zato je cena penziona v sezoni 800 dinarjev. Podjetje ima v glavnem prehodne goste. Potrebno je nujne temeljite adaptacije. Jeseni nameravajo pričeti z deli — poslopje bodo dvignili za eno nadstropje in izvršili druga najnujnejša adaptacijska dela. Treba bo misliti tudi na ustanovitev še enega gostinskega podjetja v Lescah, ker za tako prometni kraj eno podjetje res ne zadošča.

NARAVNO KOPALIŠČE — NOVA PRIDOBITEV ZA RAZŠIRITEV TURIZMA

V zadnjem času so pričeli z deli na Sobčevem bajerju. Vodo so že izpustili, odstraniti bo treba še mivko, urediti obalo, dotoke in druga potrebna dela. Člani sindikalnih organizacij bodo prispevali 16 do 18 ur prostovoljnega dela. Tako nameravajo dosedanji plitvi bajer spremeniti v naravno kopališče. Okolico bodo uredili v prijeten camping prostor, ki bo eden največjih in najlepših v Sloveniji. Prednost te zamisli je predvsem v tem, ker je ta prostor v neposredni bližini železniške postaje, Bleda, Radovljice, Ribnega in prijetnih izletov preko Bodeškega mosta na Jelovico. Predvidevajo, da bodo glavna dela gotova do 29. junija — občinskega praznika Radovljice.

Vsekakor bo izvedba te zamisli precej pripomogla k razširitvi turizma v radovljiški občini. Med turisti, predvsem taborniki z vse države, je veliko zanimanje. Že sedaj tabori na prostoru, ki je predviden za camping, družina »Izvidnikov« iz Zemuna. Poizvedbe prihajajo tudi iz Osjeka, Splita, Ljubljane in drugod.

Po vseh računih bo turizem v radovljiški občini le zaživel. S smotrnim delom bo prihodnja sezona gotovo odstranila letošnje nedostatke.

Lj

Pomembno posvetovanje

Kranj, 12. julija.

Na pobudo Sveta za zdravstvo OLO Kranj in občinskih svetov je bilo danes sklicano posvetovanje vseh upravnikov zdravstvenih domov, predsednikov upravnih odborov zdravstvenih domov in obratnih ambulant, predsednikov svetov za zdravstvo pri občinskih ljudskih odborih in predsednikov upravnih odborov ostalih zdravstvenih zavodov. Udeleženci so razpravljali o problemih zdravstvene službe in družbenega upravljanja v zdravstvenih zavodih. Na posvetovanju je bil navzoč tudi zastopnik Republiškega sveta za zdravstvo dr. Jeršič.

Dr. Benedik je imel referat o kurativni zdravstveni službi. Na podlagi statističnih poročil je podal precej obsežen pregled dela na zdravstvenem področju v bivšem rad. in kranjskem okraju, analizo obolenj, izgubo delovnega časa itd. Nato se je razvila razprava o štipendiranju novih kadrov, o poskusu poenotenja cen v zdravstvenih domovih, o izboljšanju statistične službe v zdravstvu in drugih problemih. Sledil je referat o preventivni zdravstveni službi v kranjskem okraju, ki je bila do sedaj spričo objektivnih razlogov vse preveč zanemarjena in za katero bodo morali občinski ljudski odbori odslej naprej mnogo več prispevati. V zvezi s tem so bili sprejeti tudi nekateri sklepi. O problematiki zdravstva na Gorenjskem bomo še poročali.

Odkritje spomenika v Križah

Ob Dnevu vstaje 22. julija bodo v Križah odkrili spomenik 75 padlim borcem, talcem in žrtvam fašističnega terorja. Na dan odkritja se bodo razen svojcev in prebivalcev občine Tržič zbrali tudi preživeli borci in aktivisti NOB in tako počastili spomin padlih. Odbor Zveze borcev bo organiziral tudi razstavo NOB, na grobovih talcev v Retnjah pa bo žalna komemoracija.

K. K.

LJUDJE IN DOGODKI

Sodobna dilema zapadnoevropskih socialistov

Socialistom Druge internacionale je že od nekdaj povzročalo kolonialno vprašanje vrsto nevšečnosti v političnem delovanju. Socialistične stranke, zlasti tistih zahodnih držav, kakor Anglija, Francija, Holandija in Belgija, ki so razpolagale z obsežno kolonialno posestjo, so se le stežka privajale splošnemu nazoru, da je treba narodom, ki priznavajo njihovo nadoblast, priznati nacionalne, socialne in druge državljanske pravice. Medtem ko je buržoazija držav - matic opravičila to gledišče z ekonomskimi in drugimi interesi lastnega gospodarstva, pa so socialisti nastopili z drugimi razlogi. Po njihovem mnenju je vmešavanje bele rase v življenje afriških in azijskih narodov potrebno in skladno z interesi politične emancipacije kolonij in odvisnih držav. S takšnimi pojasnili, ki naj bi bila napredna, pa se ni menjal le odnos metropole napram kolonijam in odvisnim državam, temveč je dobil celo novo socialistično pojasnilo in opravičilo.

Družbene in politične posledice II. svetovne vojne so stališče zahodnih socialistov do kolonialnih vprašanj privedla do popolnega nesmisla. Mnoge odvisne države so si pridobile svojo nacionalno svobodo s požrtvovalno borbo svojih narodov in ne s pomočjo socialističnih strank držav — matic. Že to dejstvo je moralo iztrezniti zahodne socialiste, v kolikor so hoteli ohraniti le nekaj ugleda med naprednim gibanjem v nekdanjih kolonijah. Zategadelj so se morali odnosi številnih zahodnoevropskih socialističnih strank do kolonialnega vprašanja nekoliko spremeniti.

Medtem pa do nekaterih sprememb ni prišlo zato, ker so nekateri socialisti ali njihove stranke na Zahodu iz gole uvidevnosti smatrali za potrebno, da izmenjajo stališča v kolonialnem vprašanju. Jasno je, da so bili v to prisiljeni pod pritiskom dogodkov. Z drugo besedo — zašli so v položaj, ki jim je nudil le ugotovitev teh naglih sprememb v kolonijah in pa skromno možnost, da se jih vsaj delno prilagode.

Posamezne zahodne socialistične stranke so dokaj različno reagirale na politične in družbene spremembe v kolonialnem svetu. Britanski laburisti, ki si laste pravico do vodstva v Socialistični internacionali, niso pokazali dovolj prožnosti v prilagajanju na razmere v kolonialnem svetu, čeprav je prišla Indija pod njihovo vlado do svoje neodvisnosti.

Medtem pa so francoski socialisti izbrali ugodnejšo smer. Ko so se znašli s svojo vlado pred vprašanjem, kakšen del francoske posesti v Severni Afriki je še moč rešiti, so iznašli ugodno formulo: stopiti v stik z domačimi reakcionarnimi krogi in ponuditi neodvisnost Tunisu in Maroku. Vsekakor važen političen uspeh. Vse pa kaže, da francoski socialisti niso imeli dovolj poguma, da bi odprtih oči pristopili k reševanju problema alžirske krize. Precej časa je moralo preteči in mnogo krvi je bilo prelite v Alžiru, da je Kongres francoske socialistične stranke ugotovil, da se mora stopiti z alžirskimi uporniki v neposredne razgovore. Takšno odločno stališče francoskih socialistov pa odpira nove možnosti v reševanju alžirskega problema. To je istočasno tudi znak pripravljenosti francoskih socialistov, da se tudi v praksi odpovedujejo starim naziranjem.

Da bi se izognili problemom, s katerimi se danes ukvarjajo francoski socialisti, so belgijski socialisti storili korak naprej. Le-ti so na svojem kongresu zahtevali od socialistične stranke, da se črncem Belgijskega Konga čimprej priznajo vse politične, socialne in druge pravice, ki jih uživajo tudi tamkajšnji belci. Če bodo belgijski socialisti prvi med zahodno-evropskimi socialističnimi strankami pokazali prizadevanje, da zavzamejo socialistično stališče do drugih ras in jim tako pomagajo do človeškega dostojanstva. Zategadelj utegne biti Kongres belgijske socialistične stranke važen tudi za Socialistično internacionalo, katere večina strank-članic, še danes niha v dilemi: kakšno smer naj zavzame v kolonialnem vprašanju?

(JUGOPRES)

Prva gospodarska razstava v Škofji Loki

JUTRI-VRATA ODPRTA!

Napredek ali zastoj? Mravljišče zanimanja in radovednih oči - Ocenjevanje oken, dvorišč in vrtov - Modna revlja, veseli večer in vsak dan ples - Za živinorejce pa živinska razstava

Kakor ima vsako mesto svoje pogoje in posebnosti, ki pospešujejo ali zavirajo hitrejši gospodarski in industrijski razvoj, tako ima povprečen Škofjeločan vrsto drobnih skrbi, ki ga žulijo in ki bi jih rad odpravil. Razgledan domačin iz pripravljalnega odbora gospodarske razstave je pogovoru o gospodarskem razvoju mesta povedal nekaj ostrih besed na račun svojih prednikov, ki so zakrivili, da je železniška proga stekla nekaj km proč od Škofje Loke. In tukaj ljudje na splošno mislijo, da je odtrganost mesta od prometnih zvez

Škofja Loka, gospodarsko in kulturno središče Poljanske in Selške doline je v dneh razstave velemestno živahno

in železnice povzročila zaostanek v njihovem industrijskem in gospodarskem razvoju. Sposobni so to svojo trditev bogato dokumentirali z dokazi in utemeljiti, za koliko let so bili zaradi nepremišljene napake prikrajšani in kakšne možnosti so zaradi tega izgubili.

Tako modrujejo preprosti ljudje, ki poznajo razmere svojega mesta. Tujec, ki je te dni zašel med nje z obzorjem prebranih potopisov in poljudnoznanstvenih razprav o znamenitostih škofjeloške samostanske arhitekture in o razvalinah oddaljenega Starega gradu z najlepšim sprehajališčem v okolici, pa bo v beležnico potnih vtisov dodal nekaj povsem drugačnih in bolj slikovitih zapiskov. Predvsem je to zapažena in občutena skrb in zaposlenost ljudi, kakor da bi hoteli povedati, da se izgubljeni čas ne da nadoknaditi. Malokje je čas tako natančno odmerjen in malokje čas tako neprizanesljivo priganja ljudi k delu.

Priprave za gospodarsko razstavo v Škofji Loki so v času, ko to pišem v polnem razmahu. Podjetja, obrtniki in društva urejajo svoje razstavne prostore in pojutrišnjem bomo lahko presodili, kakšen napredek je Škofja Loka s svojim zaledjem, Poljansko in Selško dolino, napravila v zadnjih letih. Medtem ko v poslopju osnovne šole in gimnazije polnijo in urejajo razstavne prostore, je zunaj na ulicah in cestah videti skupine delavcev, ki končujejo zadnja dela na zasajenem in na novo urejenem parku, belijo fasade hiš in pripravljajo mesto za prireditve, ki so določene. Tukaj na razstavnem prostoru težko naletiš na človeka, ki bi bil pripravljen kakšno posebnost pojasniti z daljšo razlago. Šola je podobna mravljišču, kjer je vsak po svoje zaposlen. In težko je v tej naglici in časovni stiski razbrati misel, ki so jo hoteli povedati ustvarjalci razstave, le vedno prihajajo prijave podjetij, ki so zamudile pravo uro in pripravljalni odbor si razen ostalih težav mora beliti glavo še z pomanjkanjem razstavnega prostora.

V pogovoru s predsednikom pripravljalnega odbora sem izvedel, da je gospodarska razstava v Škofji Loki prvi poskus, da se gospodarska dejavnost Škofje Loke, Selške in Poljanske doline pirkaže ljudem v primerni obliki. Razstava obsega pravzaprav vse veje gospodarske dejavnosti in ima značaj združene industrijske, kmetijske, trgovinske, obrtne in gostinske razstave. V ta okvir so pozneje dodali še gorenjsko lovsko, ribiško, filatelistično in slikarsko razstavo, ki so v nekem smislu ozko povezane z gospodarstvom. Čeprav so bila sredstva in prostori za tako obširen načrt skromna, so kljub temu na razstavi zastopana domala vsa podjetja, delavnice in obrtniki, ki v gospodarskem življenju Škofje Loke in okolice kaj pomenijo.

V pritličnih prostorih razstavljajo podjetja kovinske industrije. Tukaj zasledimo podjetja, ki so s svojimi proizvodi znana na domačem in tujem trgu. To so tovarne »Motor« iz Škofje Loke, »Niko« iz Železnikov, Strojno podjetje iz Škofje Loke in »Elra«, elektroradioobrtna delavnica iz Škofje Loke. Elektrokovinsko podjetje »Motor« razstavlja hladilne stroje, razne vrste gasilske opreme in končno motorne črpalke, ki jih izdelujejo edini v državi. »Niko« iz Železnikov je svoj razstavni prostor izpolnil z analitskimi tehtnicami, laboratorijskimi mešalci, avtomobilskimi sirenami, motorčki za gospodarske stroje, dočim je Strojno podjetje iz Škofje Loke zastopano s pralnimi stroji. Lepo presenečenje je napravila »Elra«, ki se je iz remontne delavnice v kratkem času razvila v dobro podjetje, ki izdeluje radijske aparate za avtomobile, električna spajkala in loščilce za parket. Pozornost vzbujajo predvsem loščilci, ki so jih letos začeli serijsko izdelovati, pripravljajo pa tudi izboljšan prototip, ki je mehanično močnejši.

Lesno industrijo zastopajo tri velika podjetja »Jelovica« iz Škofje Loke, LIP Češnjica iz Selške doline in »Gradis« iz Škofje Loke. Vsa ta podjetja so v zadnjih letih opustila surovo obdelavo in začela izdelovati finalne proizvode. LIP Češnjica izdeluje ohišja za radijske aparate. »Jelovica« pohištvo, čebelne panje, stavbno pohištvo, proizvode za široko potrošnjo, pripravlja pa skupaj z Zavodom za napredek gospodinjstva tudi sdobno kuhinjsko opremo. Razen teh izdelkov so privabile pozornost lesene montažne weekend hišice za morje. »Gradis« razstavlja lesno stavbno opremo in pohištvo.

Proizvode tekstilne industrije razstavljajo Gorenjska predilnica, »Šešir« in »Odeja« iz Škofje Loke. Na tem mestu moramo omeniti še čevljarsko industrijo, ki jo zastopa »Alpina« iz Žiri s svojimi svetovno znanimi čevljarskimi izdelki.

Obrtni del razstave je prav tako zanimiv. Tu je na prvem mestu domača obrt, zlasti čipkarstvo, ki je značilno za Poljansko in Selško dolino. Nadalje so močno zastopane mizarske, kovaške, kolarske in pečarske obrtne stroke. Posebnost predstavljajo tudi izdelki iz marmorja, ki jih razstavlja podjetje »Marmor« iz Hotavelj. Omeniti moramo še razstavljene predmete kmetijstva, trgovine in gostinstva, ki dajejo dober vpogled v gospodarsko dejavnost tega raznolikega področja. Lovska, ribiška, filatelistična, planinska, turistična in slikarska razstava pa so vsekakor dobro dopolnilo in so poskušale zbrati gradivo, ki je značilno in važno za spoznavanje teh krajev.

V okviru gospodarske razstave so vključene tudi razne kulturno - prosvetne prireditve, ki bodo po svojem pomenu gotovo dopolnile pestrost in raven gospodarske razstave. Turistično društvo pa je ob tej priliki izdalo lepo opremljeni turistični prospekt s slikovitim opisom lepot Škofje Loke in njene okolice.

—tz

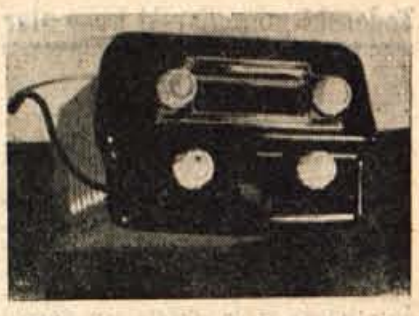

Obrtna delavnica »Elra« iz Škofje Loke razstavlja na svojem razstavnem prostoru tudi radijske aparate za avtomobile

Neznani storilec

Ponoči pretekli teden je prišel na pokopališče v Šenčur starejši moški ter oskrunil spomin starega borca v NOB Franca Perka z Visokega s tem, da je namazal njegov spomenik z neko črno barvo, na grobu uničil in raznesel rože, okolico pa ponesnažil.

Očitno je da gre za maščevanje nad borcem, ki je bil od leta 1943 zaveden partizan, po osvoboditvi pa je zaradi bolezni umrl. Kakšno je moralno obličje storilca je znano., na pa razumljivo, kako mora takšen človek dajati videz pobožnega in poštenega človeka.

Opisani primer je vreden graje tembolj, ker je bil storilec to opravil prav na večer pred Dnevom borcev.

Ali si že naročnik Glasa Gorenjske?

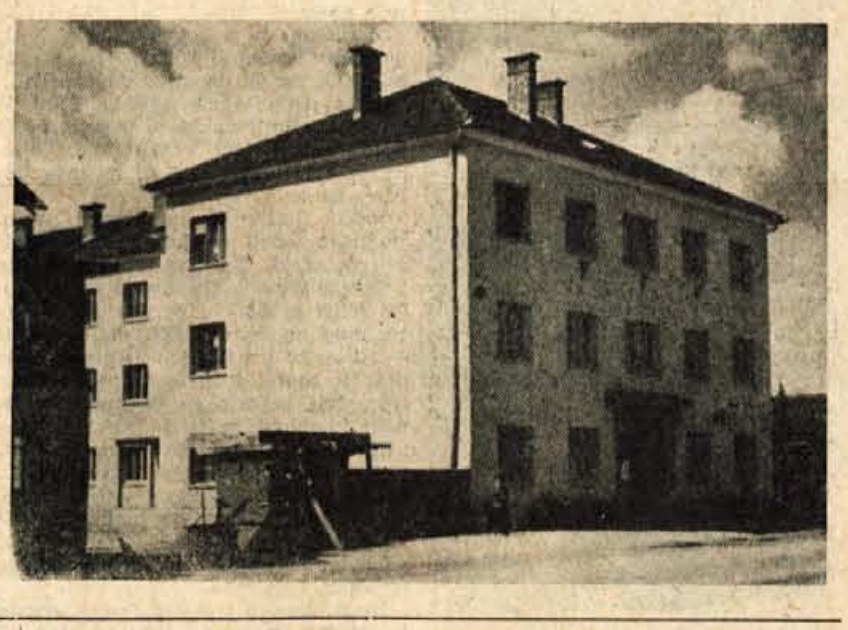

To in ono iz Domžal

Lansko leto je bila dokončno dograjena upravna zgradba, v kateri so prostori občinskega ljudskega odbora, komunalne banke, pošte, splošne ambulante in drugih ustanov. Po mnenju Domžalčanov kvari zunanje lice te sicer lepe stavbe nekak prizidek, iz katerega bo nekoč menda trafika. Pred dnevi so ga že nekoliko ometali. Domžalčani menijo, da je ta prizidek popolnoma odveč in naj bi na dvorišču med to stavbo in restavracijo raje uredili lep park.

—a—

—o—

O glavni — Ljubljanski cesti, ki pelje skozi Domžale, je bilo že precej polemike. Ta cesta je namreč potrebna nujnega popravila, saj je ob vsakem dežju blata skoraj do gležnjev, ob suhem vremenu pa se za vozili dvigajo oblaki nezdravega prahu, kar zlasti občutijo tisti, ki prebivajo ob njej. Pred poldrugim mesecem je zastopnik Uprave za ceste za ljubljanski okraj na seji ObLO zatrdil, da bo uprava to cesto popravila in asfaltirala z lastnimi sredstvi. Sedaj, ko bi morala biti dela že v polnem teku, pa Domžalčani začudeno ugotavljajo, da se še sploh niso pričela. Zaradi tega se tudi upravičeno sprašujejo, če Uprava za ceste še namerava izpolniti dano obljubo.

—o—

V Domžalah obratujeta dve trgovski podjetji z več poslovalnicami v mestu in okolici. Vsi trgovski obrati so specializirani po strokah. Vsako soboto popoldne je odprta po ena trgovina s špecerijskim blagom, s čemer je potrošnikom v veliki meri ustreženo. Razen tega si odjemalci še želijo, da bi bila ob sobotah popoldne odprta tudi trgovina z delikatesami. Upajmo, da bo trgovsko podjetje »Napredek« tudi tej želji potrošnikov ustreglo.

—o—

Že več kot 2 meseca je od tega, odkar je občinski ljudski odbor sprejel odlok o ustanovitvi potrošniških svetov v domžalski občini. Stvar pa se je nekje »zataknila«, zato potrošniških svetov v Domžalah še ni. Nedvomno bi ti mnogo pripomogli k izboljšanju poslovanja v trgovskih obratih. Mestni odbor SZDL bi moral to zadevo končno le urediti, saj je marsikateri potrošnik voljan sodelovati v tem svetu.

Skupina uslužbencev „Gorenjske oblačilnice“ na zatožni klopi

Preja zlorab in nepravilnosti pretrgana

Spoznanje, da skozi razmere spoznavamo ljudi in njihove odnose, bo bržčas starejše od zlorab in nepravilnosti v Gorenjski predilnici. In če so besede izgovorjene pred sodiščem ustvarile predstavo, ki postavlja škofjeloško predilnico v slabo luč, potem ta očitek zadene tiste, ki so sedeli na zatožni klopi in posredno tudi delavce, ki jim je bila z zakonom dodeljena pravica upravljanja in te pravice niso izvrševali tako kot bi morali. Del krivde za nepravilnosti in zlorabe v Predilnici pade na organe delavskega samoupravljanja, ki obtožencem niso pravočasno stopili na prste in jim v obraz povedali, da tovarna ni neusahljiv vrelec za njihovo protipravno okoriščanje. Epilog pred sodiščem je pokazal žalostno dejstvo, da je v tovarni edini »nosil hlače« v pravem pomenu te besede direktor, ki je samolastno odločal in dokaj redko polagal račun za svoje protipravno in malomarno poslovanje.

Na zatožni klopi pred okrožnim sodiščem v Ljubljani so se prejšnji teden zbrali torej vodilni uslužbenci škofjeloške predilnice, obtoženi vrste kaznivih dejanj, ki so imela neko skupno obeležje v zlorabi uradnega položaja, protipravnem premoženjskem okoriščanju in poneverbah.

Prvi se je zagovarjal bivši direktor Stane Žagar, ki je pred svojim prihodom v Škofjo Loko opravljal službo direktorja v Mariborski tekstilni tovarni. Tako je bržčas dobro poznal delo in predpise v zvezi z vodstvom podjetja in predpise o uradnih pravicah direktorjev.

Obtožnica mu je očitala vrsto kaznivih dejanj, ki jih je namenoma zakrivil, ali pa dopuščal, da so zaradi njegovega nevestnega poslovanja nastala. S takšnim ravnanjem je povzročil Predilnici precejšnjo škodo. Tako si je lansko poletje brez slabe vesti privoščil 10-dnevno privatno potovanje iz Škofje Loke v Beograd, Skoplje, Ohrid, Kosovsko Mitrovico, Sabac in čez Zagreb nazaj domov. To potovanje je opravljal s tovarniškim osebnim avtomobilom in si po vrnitvi mirne duše zaračunal dnevnice za sebe in šoferja, stroške nočnin in ostale izdatke. Podjetje mu je izplačalo 40.000 din, prav tako je stroške goriva v znesku 37.000 din trpela Predilnica. Takšnih dejanj, ko je Žagar zlorabil svoj uradni položaj in pravice, mu je obtožnica očitala nič manj kot 14 Praksa nepravilnega obračunavanja dnevnic za potovanja, ki jih uslužbenci niso izvršili, je bila v podjetju razširjen in dokaj običajen pojav, kar je omogočal soobtoženi Leon Horovic kot računovodja podjetja. Tako je Žagar dvakrat obračunal in prejel povrnjene potne stroške za potovanje v Maribor v skupnem znesku 5312 din, čeprav je obe potovanji opravil z osebnim avtomobilom Predilnice.

Kako samovoljno in protipravno je Žagar odločal o stvareh, govori tudi primer, ko je delavko iz Predilnice določil, da v njegovi odsotnosti pazi na otroke, za kar je prejela polno plačo v Predilnici, kot da bi v tem času redno delala.

Žagar ni vedel za razliko in ni delal razlike med družbenim in privatnim premoženjem. Kakšen je bil njegov odnos, pove dejanje, ko je izkoristil delavce iz tovarne in jih 10 dni zaposlil na posestvu svoje družine v Mariboru, mezde za ta čas pa pustil izplačati iz sredstev Predilnice, kot da bi bili na svojem rednem delu. Njegov razsipniški odnos do družbenega premoženja je prišel do izraza tudi takrat, ko je bila v vprašanju korist posameznikov v tovarni. Samolastno je odobril uslužbencu Predilnice na račun potnih stroškov izplačilo zneska 22.224 din, čeprav je bil uslužbenec upravičen le do povračila izdatkov za potovanje in 18 polovičnih dnevnic. Prav tako je dovoljeval uporabo tovarniškega avtomobila za zasebne namene, ga izposojal po več dni, ne da bi obračunal stroške uporabe in goriva.

Obtožnica mu je očitala tudi pridobitev protipravne premoženjske koristi s tem, da si je protizakonito prilastil denar, ki mu je bil uradno zaupan. Znesek 25.000 din, ki ga je v Predilnici prevzel z namenom, da ga izroči gasilski četi Mariborske tekstilne tovarne kot darilo, je porabil za zapitek in pogostitev tovarišev v Mariboru.

Obtoženemu Leonu Horovicu je obtožnica očitala nepravilno in nevestno poslovanje z družbenim premoženjem. Kot računovodja tovarne je odobraval in omogočal nepravilno denarno poslovanje in izplačila, ki s predpisi niso bila opravičena. V oktobru mesecu 1954 je v okviru službenega potovanja izročil uslužbencem 910 avstrijskih šilingov, enako vsoto tuje valute pa je obdržal zase. Celoten znesek, ki je bil porabljen za osebne namene, je po vrnitvi obračunal kot 5-dnevno službeno potovanje v Gradec in na Dunaj, čeprav je potovanjet rajalo le dva in pol dni za ogled graškega velesejma.

Svojo službo je opravlja očitno nemarno, čeprav je vedel, da bi zaradi takega ravnanja lahko nastala škoda za podjetje in je njegovo ravnanje dejansko imelo za posledico precejšnjo premoženjsko škodo za Gorenjsko predilnico. Tako med drugim ni ni ugotovil, če je plačana zavarovalnina za stanovanjsko barako, zaradi česar se ni izplačala zavarovalnina, ko je baraka pogorela. Prav tako ni pred odobritvijo obračunov potnih stroškov preveril utemeljenosti teh obračunov.

Skupaj z direktorjem Žagarjem sta vpisala v uradne listine lažnive podatke, oziroma s svojimi podpisi potrdila uradne listine z lažnivo vsebino in jih v službi uporabila kot resnične. Tako sta skupaj kršila devizne predpise in podajala lažne reklamacije uvoženih surovin, da sta na ta način prišla do deviznih sredstev za popravilo tovarniškega osebnega avtomobila.

Takšno neresno poslovanje vodilnih ljudi v Predilnici je mogočilo, da so se osebno okoriščali tudi drugi uslužbenci tovarne. Obtožena Janko Oblak, obratovodja in Franc Dagarin sta tako neopravičeno uporabila denar, ki jima je bil uradno zaupan, ker sta v privatne namene porabila 207,87 DM, ki bi jih morala vrniti Predilnici kot višek dnevnic.

Sodišče je po izčrpnem dokaznem postopku obsodilo Žagarja na 1 leto zapora, Horovica na enako kazen, Oblaka in Dagarina pa na 5 mesecev zapora, pogojno za 2 leti. Proti obtoženemu Ferjančiču, Pircu in Pavliču pa je javni tožilec umaknil obtožnico. Obtoženi morajo plačati sindikalni podružnici podjetja nastalo škodo in sicer Žagar 138.004 din, ostali pa skupaj 10.794 din, medtem ko je premoženjsko pravni zahtevek Predilnice zavrnjen in prepuščen, da o tem zahtevku razsodi civilna pravda.

Tedenski gospodarski komentar

Gibanje našega gospodarstva in zalog blaga

Poročilo o gibanju našega gospodarstva v prvem tromesečju tega leta, ki ga je Zvezni izvršni svet predložil Narodni skupščini kakor tudi podatki za mesec maj, kažejo zadovoljive rezultate glede gibanja cen. Skupni indeks cen proizvajalcev industrijskega blaga za razdobje od dec. 1955 do januarja 1956 se je povečal le za dva poena. Nekoliko večji dvig je zabeležen pri skupnem indeksu cen proizvajalcev kmetijskih artiklov (okoli 6 poenov), do sličnega gibanja pa je prišlo tudi pri cenah na malo. Medtem so ta povečanja, zlasti pri kmetijskih izdelkih mnogo manjša, kakor so jih bili zapazili v prejšnjih letih.

Z druge strani pa gibanje proizvodnje zlasti v zadnjem tromesečju ni izpolnilo pričakovanja, čeprav je bilo večje kot v istem razdobju preteklega leta. Analize, ki so jih bili izdelali na posameznih gospodarskih sektorjih kažejo, da se ta slab začetek na začetku leta ne more pojasniti samo z vremenskimi neprilikami in pomanjkanjem električne energije, temveč da je pojasnilo treba iskati v gibanju zalog.

Družbeni plan za leto 1956 je predvideval povečanje zalog vseh vrst proizvodov kot enega od neobhodnih stabilizatorjev trga, medtem pa je hitrost kopičenja teh zalog — kot izgleda — bila znatno hitrejša kot je predvideval plan.

To se najbolje vidi iz podatkov o zalogah za mesec april, ki kažejo, da so zaloge industrijskega potrošnega blaga za ta mesec v primerjavi s februarjem bile večje za 7%, sredstva za delo 10% in material za reprodukcijo za 6%. V primerjavi z decembrom 1955 so bile zaloge v aprilu 1956 za 24% večje pri zalogah široke potrošnje, za okoli 18% pri delovnih sredstvih in za okoli 36% pri materialu za reprodukcijo. Čeprav ti podatki o zalogah blaga niso popolni, kažejo tendenco, ki se je vsekakor morala odraziti tudi v industrijski proizvodnji v preteklih mesecih. Povečanje zalog blaga je bilo tudi predmet posvesvetovanaj, ki je bilo pred nedavnim v Zveznem izvršnem svetu pod pokroviteljstvom državnega sekretarja za posle blagovnega prometa. Udeleženci posvetovanja so ugotovili, da to povečanje samo po sebi ne predstavlja problema, ker se bo z ostalimi ukrepi pripomoglo, da se trgovska mreža osvobodi distributivnega načina poslovanja. Medtem ko domača proizvodnja in uvoz zagotavljata vedno več blaga široke potrošnje in boljše kvalitete, bo pa potrebno rešiti vprašanje zalog nekurantnega blaga v industriji in trgovini. To vsiljuje potrebo prilagajanja trgovskih organizacij k novim prometnim pogojem in iskanju možnosti širšega izkoriščanja kreditov in sredstev rezervnega fonda.

Določeno je, da se predloži Zveznemu izvršnemu svetu, naj se občinski davek na maloprodajni promet omeji na 1 od sto in da se maloprodajni promet osnovnih, prehrambenih in nekaterih drugih artiklov sploh osvobodi davka. Problem zalog in njihovo razpečavanje je vezano na odnos med proizvodnjo in zunanje - trgovinsko mrežo. Čeprav delo vloženo v to področje, že daje pozitivne rezultate, kakor je ugotovljeno na posvetovanju o izvozu v zunanje - trgovinski zbornici konec junija, je vseeno treba nadaljevati z napori, da se najde realnejša in varnejša vez med komercialnim aparatom in proizvodnjo v smislu dobro organizirane udeležbe na mednarodnem tržišču.

(JUGOPRES)

Sličice iz „kmečke ofceti" v Bohinju

Lenko in Janeza so vendarle „zvezali"

Skoraj teden dni je minilo, toda spomin na sobotno in nedeljsko prireditev, »kmečko ofct«, v Bohinju, mi je še vedno v prijetnem spominu. Le redkokdaj ima človek priložnost videti tako veselje, kjer se prepletajo najpestrejše barve, z lepimi domačimi melodijami starih kmečkih plesov, v doživetje kakršno lahko nudi le Bohinj in njegovi prebivalci.

GOSTIJA

Tu ne bi več govoril o udeležbi ljudi, programu prireditev, gostinskih podjetjih, ki so se s popolnoma neorganizirano postrežbo kaj slabo izkazala, temveč o samem vasovanju in »kmečki ofcti«.

PLES Z VRČEM

Ali si lahko zamislite — mrak, spredaj med drevjem kmečko hišo z nageljni in rožmarinom na oknu, v ozadju rahlo valovanje jezera, nad njim pa dvigajoče se zasnežene gorske vrhove. Že ves dan je bilo tod okoli prav živahno. Prihajali so prvi izletniki, organizatorji pa so urejali še zadnje priprave.

Zvečer je utihnilo. Popolno tišino je le od časa do časa spremotil Janez, ki je prišel vasovat k Lenki. Klical jo je in klical — dolgo ga je pustila čakati...

»No Lenka, daj no daj, oglasi se kaj,« je proseče nadaljeval Janez. »Fantini imajo že vsi dekleta, meni se pa nič ne obeta...« Končno se je v izbi pokazala luč in Lenka je odprla okno:

»Saj vem, da si ti prišel, da bi ti cigaro prižgala. Prižgala ti jo že bom...« mu je nagajivo odgovorila.

Taka je bila pač navada. Fant je moral izpolniti nekatere pogoje, če je hotel biti sprejet v fantovsko družbo. Moral je dopolniti 20 let in si izbrati dekle.

Vaški fantje so imeli nad vsemi pregled, vedeli so, kdaj bo kdo prišel na vrsto. Zato so tudi Janeza ta večer zalezovali. Opazovali so, če mu bo dekle prižgalo cigaro, sicer s fantovščino ne bo nič. No, dobro Janez — sprejeto! Proslavljati je treba, najprej je moral k spovedi pred veliko reto, šele za tem so ga krstili z vinom in moral se je podpisati v fantovske bukle. Tako je Janez le dobil pravico, da je lahko šel v gostilno, da je lahko začel kaditi, plesati in najvažnejše — vasoval je lahko. Ne bilo bi mu ravno preveč dobro, če bi ga kdo že prej zasledil pri takem »grešnem« dejanju.

Drugi dan pa v Staro Fužino. Cesto je preplavila gneča kolesarjev, pešcev in voznikov. »Kmečka ofct« je privabila na desetine ljudi pred nevestino hišo — pravo kmečko domačijo s cvetjem in zelenjem na oknih.

»Juhu, juhu...« je veselo odmevalo po okolici. Pete so ob poskočnih polkah nehote »srbele«. Iz Srednje vasi so prihajali svatje. Prvi na konjih, drugi na kmečkih vozovih v najlepših gorenjskih narodnih nošah. Ženinovi svatje so pohiteli v hišo po nevesto, toda vrata so bila zaprta... Klicali so, pregovarjali, prosili, na tihem pa se prav gotovo tudi jezili. Potegavščine je bilo dovolj. Vrata so se odprla in med svate je priletela našemljena »nevesta«. Začelo se je pogajanje. Da, da, tako lahko se vrata ne odpro in ni tako enostavno priti do neveste. Morda bi se dlje pogajali, če jih ne bi čakala nestrpna množica. Tako pa so vzeli nevestino balo, za zadnji voz pa privezali najlepšo kravo na domačiji.

Sprevod, obkrožen z množico otrok in odraslih, se je pomikal proti jezeru, kjer je bil pripravljen oder — ženinov dom. Na mostu pri Janezu je ženin doživel novo »preizkušnjo«. Pot so mu zaprli vaški fantje in možje. Tudi tu ni šlo gladko. Fantje so zahtevali visoko odkupnino, svatje pa o tem niso hoteli slišati. Za 7 cekinov so se končno sporazumeli. Odkupnino so vpisali v posebno knjigo, kajti ob prvem fantovskem prazniku jo bodo »zabandali«.

Še vedno ni bilo konca. Tudi na svojem domu je ženin našel zaprta vrata, toda tu je šlo lažje. Ženinova mati je pogostila nevesto in ženina z vinom, nevesti pa izročila kuhovnico in metlo — to se pravi — mlada žena postala si gospodinja.

Z nevestino balo je šla tudi najlepša krava z domačije

Veselje tudi ob in po pojedini ni izginilo. Na plesišču so gibčne mlade noge dvigale prah in povzročale ropot s plesi priljubljenih svatovskih plesov. Videti je bilo, da veselja ne bo konca... Saj sta se Janez in Lenka le enkrat vzela.

Navdušene gledalce ni motila vročina, žeja je bila sicer zelo huda, toda takih stvari se danes ne vidi vsak dan. Le škoda, da je bilo prehitro gotovo...

P. J.

Tuhinjci so darovali 40 l krvi

Akcija za darovanje krvi, ki jo je te dni v Kamniku organiziral Rdeči križ, je odlično uspela. Nikoli se še ni prebivalstvo kamniške občine tako množično odzvalo pozivu. Posebno je treba pri tem pohvaliti prebivalstvo kmečkega predela Tuhinjske doline, ki je darovalo skupno 40 litrov krvi. Mnogo razumevanja za to človekoljubno akcijo so pokazali tudi prebivalci Komende in okoliških vasi. Tudi v Kamniku je bil odziv velik, zlasti so se odzvali delovni kolektivi. Med njimi je bil na prvem mestu delovni kolektiv tovarne »Stol« z 250 prostovoljci, kar je skoro četrtina vseh prijavljencev v kamniški občini.

13. julij - praznik šoferjev

Leta 1885 se je v prometu pojavil prvi avtomobil in povzročil pravo revolucijo. Od takrat je avtomobilska industrija nenehno napredovala in danes po cestah vsega sveta obratuje preko 70 milijonov motornih vozil. 13. julija 1943 so prve motorizirane partizanske edinice zavzele Žužemberk in na ta dan praznujejo vsako leto šoferji svoj praznik.

S povorke motornih vozil lani na Jesenicah

Na Jesenicah

Na Jesenicah bodo šoferji praznovali svoj praznik z zaključkom strokovnega tečaja, kjer so usposobili 28 članov za polaganje strokovnih izpitov prometne stroke. Podružnica je organizirala predavanje strokovnih in poučnih filmov, ki so bili namenjeni predvsem mladini in pa izlet šolske mladine v Drago. 14. julija pa bo slavnostna povorka vseh vrst motornih vozil s Koroške Bele na Jesenice do Plavža, kjer bo slavnostna seja v počastitev praznika.

K. J.

V Kranju

Podružnica Združenja šoferjev in avtomehanikov obstoja že 5. leto in združuje okoli 100 šoferjev. Združenje prireja tečaje za kvalificirane in visokokvalificirane šoferje ter razna strokovna predavanja.

Podružnica šoferjev in avto-mehanikov bo proslavila svoj praznik dne 13. julija z večernim sprevodom avtomobilov po mestu.

.. S SODIŠČA ..

SODELAVCA JE OKRADLA

V odsotnosti delavcev je Marija Srenjšček, delavka v Kamnolomu Železarne na Jesenicah kaj rada stikala po žepih in denarnicah delavcev, ki so pustili pred začetkom dela obleke nezaklenjene v oblačilnici. Delavci vedo povedati, da je večkrat zmanjkala kakšna malica, od časa do časa pa tudi kak stotak. Ko se je dne 7. 5. 1956 zopet lotila svojega nepoštenega dela, je našla v žepu sodelavca H. F. oziroma v njegovi denarnici 16 tisočakov. Denar si je brez pomisleka prilastila in ga pozneje tudi porabila. Čudno je, da jo kot delavko ni motilo dejstvo, da je okradla sodelavca, ki si je denar težko prislužil z delom v kamnolomu in ga hranil zato, da bi ga odnesel svoji družini na Primorsko. Kmalu je bila njena tatvina odkrita. Od ukradenega denarja so ostali samo še trije tisočaki, ki so jih miličniki vrnili oškodovancu. Sodišče jo je za nesramno početje, ki ga je takoj priznala, obsodilo, upoštevajoč njeno starost, na 3 mesece zapora in plačilo stroškov v znesku 1000 din. Oškodovancu pa bo morala poravnati škodo.

Tatvin v garderobah podjetij je žal še razmeroma dosti. Bilo bi jih pa znatno manj, če bi delavci pred pričetkom dela redno zaklepali svoje omarice.

ZA TATVINE 10 MESECEV ZAPORA

Anton Novak je bil zaposlen v Železarni na Jesenicah z razmeroma dobro mesečno plačo. Nesporazum z ženo in slaba družba pa ga je zavedla na krivo pot. Začel je pijančevati. Ker mu mesečni dohodki za prekomerno popivanje niso zadostovali, je našel dodatni vir dohodkov v tatvinah. Meseca oktobra lanskega leta je ukradel P. H. na Javorniku plašč, vreden 12.000 dinarjev, katerega mu je nekaj dni poprej sam prodal za isto ceno in denar zapil. Zaradi velikih izdatkov za zapitke ni imel denarja za čevlje, zato je meseca marca letos vzel iz sobe I. P. par zimskih čevljev. Lastnik pa je kmalu spoznal svoje čevlje na obdolženčevih nogah, čeprav jih je iz previdnosti pobarval. Sodelavcu V. A. je meseca aprila izmaknil iz omarice v garderobi Železarne na Javorniku kuverto z mesečnimi prejemki 8590 din. Prav mu je prišel tudi dežnik, ki ga je ukradel A. F. na Jesenicah, ko ga je slednji pustil v veži pred svojim stanovanjem.

Pred sodiščem je vse tatvine skesano priznal in obljubil, da se bo v bodoče poboljšal, zato mu je sodišče odmerilo samo 10 mesecev zapora. Plačati bo moral tudi stroške postopka v znesku 1000 din in povrniti vsem oškodovancem povzročeno škodo.

—o—

P. K., posestnik iz Dupelj, je dne 14. 10. 1955 na živinskem sejmu v Naklem prodajal bika. Tam se je z zastopniki KZ Jesenice dogovoril, da proda bika za 70.000 dinarjev. Vsi so udarili v roke kakor je pač navada in P. K. je šel k blagajni, da dobi izplačan namenjeni znesek. Uslužbenki, ki je izplačevala, pa je omenil, da se je dogovoril z zastopniki KZ Jesenice za prodajno ceno 90.000 dinarjev in mu je ta tudi toliko izplačala. Kmalu so zastopniki Kmetijske zadruge Jesenice to odkrili in zahtevali od obdolženca, da 20.000 dinarjev vrne, česar pa omenjeni ni hotel storiti. Zaradi tega se je moral zagovarjati pred sodiščem. Ob upoštevanju, da gre za oškodovanje družbenega premoženja, ga je sodišče obsodilo na 4 mesece zapora.

18 mladih pevcev je dalo pobudo za ustanovitev zbora

Za večino naših pevskih zborov velja nič kaj vzpodbudna ugotovitev, da vključujejo le starejše pevce. Mlada generacija ima prav malo smisla in veselja do zborovskega petja. Najraje prepeva po gostilnah. Delavsko prosvetna društva »Svobod« čaka v tem pogledu še precej vzgojnega dela.

Ne smemo pa biti preveč črnogledi, saj imamo tudi na Gorenjskem vzgled, ki bi ga bilo vredno posnemati. Ta je: pevski zbor »France Maček« iz Puštala pri Škofji Loki. Puštalski fantje so se sami pričeli zbirati ob večerih, da bi kje pod oknom zapeli po stari fantovski navadi. Vedno več jih je bilo, radi bi peli bolj ubrano in tudi kaj novega. Tedaj pa jim je priskočila na pomoč organizacija LMS. Dobili so prostor za vaje in nekaj denarja za začetek. 18 mladih fantov je prišlo na prvo vajo, iz dneva v dan pa jih je bilo več. Novi dirigent Stane Svoljšak pa je povabil tudi starejše pevce-Ločane (posebno znanega najstarejšega loškega pevca Steva Šinka), kajti loški pevci so po ukinitvi mešanega zbora KUD »Tone Šifrer« ostali na cedilu.

Danes šteje ta najboljši moški pevski zbor v loški občini 34 pevcev, od teh je 19 mladih delavcev in kmetov. Najprej so se uveljavili na raznih akademijah, končno pa so se 26. maja predstavili z lastnim celovečernim koncertom. Iniciativa preprostih kmečkih fantov je rešila propadajočo pevsko tradicijo v Loki. Sami pa so mi priznali, da je njihov uspeh predvsem tudi plod prizadevnosti dirigenta. Pravijo: dirigent mora biti duša, oče zbora in prvi zgled discipline — pa bo uspeh tu. Škoda je le, da je takih dirigentov vedno manj. V soboto, 7. t. m. smo zopet slišali na dvorišču puštalskega gradu naše »fante na vasi«.

Ob tem svetlem primeru pa se mi vsiljuje misel, zakaj nima Loka ne moškega, kaj šele mešanega zbora. Ženski pa je tako šibak, da ne spravi skupaj niti samostojnega koncerta.

Bomo videli, kako bo izzvenel koncert združenih pevskih zborov loške občine na predvečer Dneva vstaje.

Janko Krek

MOŠKI PEVSKI ZBOR »FRANCE MAČEK« **iz Puštala pri Loki**

Bežni vtisi s slavnostne akademije

Obiskovalci, ki so se pretekli teden v velikem, tokrat prav rekordnem številu odzvali vabilu k slavnostni akademiji v počastitev Dneva borca, so po končanem programu zapuščali veliko dvorano Sindikalnega doma pod dojmom najpestrejših vtisov, ki jih more vzbuditi v človeku le tenkočutna izbira in brezhibno umetniško izvajanje programa.

Ne gre za nadrobno zaporedje in suhoparno naštevanje točk sporeda, temveč za osvetlitev nekaterih detaljlov kulturno-umetniškega dela, ki so dali večeru svojevrstno obeležje. Med najvidnejše detajle sodi brez dvoma moški, ženski in mešani pevski zbor »France Prešeren« iz Kranja, ki je pod vodstvom Petra Liparja presenetil poslušalce z vrsto brezhibno odpetih borbenih pesmi. Višek vsega večera pa je predstavljalo izvajanje Stevana Mokranjca VII. in X. rukoveti, ki so ga poslušalci sprejeli s pravcatim valom navdušenja.

Že delo samo obsega zakladnico starodavnih ljudskih izročil, prežetih z izvirnim lepočutjem, ki daje vsemu opusu posebno mikavnost. Tega se je zavedal tudi zborovodja Peter Lipar, saj mu je uspelo iz rukoveti (šopk srbskih in makedonskih narodnih pesmi), ki so pisane s čučovitim posluhom in nenavadno psihološko poglobitvijo, ne le izluščiti, temveč celo potencirati vse kvalitete. Vsekakor pa gre zasluga za doseženi uspeh tudi pevskemu zboru, ki je s sočno barvitostjo, ubranostjo in zvočno plastičnostjo v vseh legah interpretiral rukoveti, tako da je stik s poslušalci rastel od trenutka do trenutka. Tudi v subtilnih niansiranjih in fortissimih je obdržal zbor svoje kvalitete; niti ni bilo opaziti, da bi mu interpretiranje v originalnem jeziku povzročalo težave.

Umetniška prizadevanja zbora, ki je pomnožil svoj repertoar s čisto ljudsko umetnino, kakršno predstavljajo Mokranjčevi rukoveti, zasluži vso pohvalo.

Iz pogostega odobravanja in navdušenja poslušalcev, ki so sledili izvajanju akademije, pa je razvidno, da loči naše občinstvo z izrednim posluhom čisto umetnost in umetniška hotenja od povprečnih, na hitro roko pripravljenih prireditev raznih vrst in vrednot, pa naj bodo ta pod še tako zvenečimi naslovi.

Vsebinskemu delu je bila morda v prid še kakšna dobro podana recitacija s tematiko narodnoosvobodilne borbe; akademijo pa vsekakor uvršča umetniško izvajanje med najuspelejše kulturne prireditve zadnjih let.

Sa-ša

Razstava gorenjskih slikarjev in kiparjev

Premalo razstavljavcev in pomanjkljiv izbor del

Razstava gorenjskih slikarjev in kiparjev v Prešernovi hiši v Kranju (od 29. junija do 10. julija) pomeni prvo javno manifestacijo Kluba likovnih delavcev Gorenjske, ki je bil osnovan konec meseca junija v Kranju.

Razstava še zdaleč ni nekak resume likovne ustvarjalnosti današnje Gorenjske, temveč le skromen poizkus pritegniti po vsem okraju raztresene likovnike k skupnemu nastopu.

17 razstavljalcev je razstavilo 48 grafik, olj in plastik. Podobno kot so različni kraji, kamor jih je zanesla pot njihovega službovanja, tako različen je tudi njihov umetnostni izraz.

Batisto poznamo že s samostojne razstave v mesecu juniju. Razen poznanih del, od katerih je zdaleč najboljši in vsebinsko najoblj dognan Razbiti lesorez, je to pot razstavil grafiko: Atomska doba. Zdi se, da Batista zna opazovati življenje in da bo kronika, ki jo riše, iz dneva v dan bogatejša in kvalitetnejša.

Marjan Belec iz Kranja je predvsem portretist, toda deli V travi in Motiv iz dola nam ga kažeta tudi kot dobrega dekorativnega slikarja. Pavle Bozovičar, doma iz Škofje Loke, je učenec praške slikarske šole. Njegove Dražgoše so ena dobrih krajin na razstavi.

Milan Fras, po rodu Kranjčan, se nam je predstavil s kvalitetnim Parizom in Dečkom, ki je pri vsej enostavnosti morda le nekoliko preveč enostaven.

Tudi Portret Marjana Kozamernika iz Tržiča nas ne more povsem prepričati. Manjka mu moči, da bi nas pritegnil in nas tesneje povezal z upodobljencem.

Prav tako nam je Ignac Mihevec na lanskoletni samostojni razstavi pokazal nekaj boljših del, kot je letos razstavljena Kranjska gora. Majhna skromna olja: Cvetlice, Deklica, Igrača Florisa Oblaka iz Škofje Loke so nam blizu na prvi pogled. Topel izraz in vsebinsko bogastvo so odlike njegovega slikarstva. Psihološko prepričljivo karakteriziranemu portretu deklice moremo brez pomišljanja prisoditi prvo mesto na razstavi.

Kar je bilo povedano o Poldetu Oblaku ob razstavi absolventov Akademije, ne more veljati za sedanji izbor njegovih olj; Akt in Tihožitje sta bolj poiskus kot zreli deli.

Pirihova litografija Rovinj iz leta 1949 ni napačno delo, pogrešamo le njegovih kasnejših del.

Dora Plestenjak iz Škofje Loke razstavlja troje malih grafik. So preprosta, a morda prav zaradi tega prijetna dela.

IVE ŠUBIC: **Po sledi ofenzive**

Igor Pleško, ki je dvakrat z uspehom razstavljal v Kranju, nas to pot ni povsem zadovoljil. Makedonija je manj posrečen prenos gvaša istega imena v olje. Pri vsej povečavi je slika izgubila tisti, lahko bi rekli, monumentalni izraz, ki je sicer glavna odlika po merah skromnega originala. Neprimerno kvalitetnejše delo je tempera: Makedonski motiv. Ljubo Ravnikar je z obiska v Italiji letošnjo pomlad prinesel vrsto zanimivih akvarelov, od katerih so bili za razstavo odbrani trije: Forum Romanum, Angelski grad in Most na Tiberi. Zadnji sodi med najboljše, morda prav zaradi dobro ujetega razpoloženja, ki veje iz vlažnih in od starosti počrnelih palač ob bregovih reke.

Ive Šubic iz Poljan nad Škofjo Loko razstavlja dvoje velikih olj. Njegov Sejem je podoba kmeta, trdega in trdnega in v dnu primitivnega; taka sta tudi kompozicija in stil. »Po sledi ofenzive« je ekspresivno podana podoba okupacije. Njena preprostost in grozljiva simbolika barv nas prepričata in pretreseta.

Jaka Torkar z Jesenic se nam je predstavil z drobno jedkanico Nove hiše in z nekoliko šolsko - realističnim Kozolcem.

Melita Vovk, Bled. Njeni jedkanici Tujski promet in Sarajevo skrivata v sebi nekaj groszovsko grotesknega in satiričnega. V Ulici se je z modernimi sredstvi znala povzpeti do prepričljivega, močno osebno in razpoloženjsko obarvanega »realizma«.

Plastiko zastopajo štirje kiparji: Boris Sajovic, Cene Ribnikar, Črtomir Zorec in Janez Gregorka.

Gregorka je delaven, a včasih površen. Torakoti Portret in Begunka moti nekoliko preživa barvna prevleka.

Portretne glave Črtomira Zorca kažejo solidno tehnično znanje, brez želje po reševanju zapletenejših kiparskih problemov.

Kranjčan Boris Sajovic nas je predvsem presenetil z dovršeno izdelano in odlično zgrajeno skupino Poljub.

Tudi Čaplji (les) Ceneta Ribnikarja iz Tržiča sodita zaradi pristne elegance, ki jo kažeta, med najboljša dela na razstavi.

Da je razstava pomanjkljiva, predvsem glede kvalitete nekaterih del, se prirediteji v polni meri zavedajo. Temu sta kriva hiter in zato tudi površen izbor eksponatov in odsotnost večjega števila razstavljavcev, predvsem absolventov Akademije, ki se mude v Italiji. Prepričani smo, da bo jesenska razstava Kluba prikazala slikarsko in kiparsko dejavnost na Gorenjskem v ugodnejši luči.

V LESCAH BO DRŽAVNA GLASBENA ŠOLA

DPD »Svoboda« v Lescah vključuje tudi glasbeno šolo, ki obstoja že 5 let. Vsakoletne javne produkcije glasbene šole so pokazale viden napredek. Včasih je aktivno sodelovalo več kot 50 gojencev. Letošnja številka gojencev pa je padla na 23. Vzrokov za to je več. Vsi pa vemo, da je zanimanje za glasbo med mladino izredno veliko.

Na javni produkciji, ki je bila pred kratkim, so z uspehom nastopili: Jana Florjančič, Majda Marolt, Zdenka Golja in Franc Valent. Nastopila je tudi nekdanja gojenka Metka Rutar, ki je sedaj gojenka državne glasbene šole v Kranju.

Če kritično ocenimo uspehe glasbene šole od njenega začetka do danes, moramo priznati, da smo letos občutili padec na kvaliteti.

Morda je prav zaradi tega občinski ljudski odbor Radovljica odločil, da ustanovi z novim šolskim letom v Lescah državno glasbeno šolo. S tem bo dana gojencem večja možnost šolanja, ker se bo šolnina plačevala po pridnosti gojenca. Važno pa je, da se bodo gojenci šolali pod strokovnim vodstvom profesorja glasbe tov. Zorka.

Gojenci se bodo učili igrati tudi na godalne in pihalne instrumente. Iz te šole bo leška godba na pihala črpala svoje kadre — bodoče godbenike.

-T-

PROGRAM FILMOV za III. filmski festival v Puli

(Od našega posebnega dopisnika)

Na III. filmskem festivalu, ki bo pod pokroviteljstvom maršala Tita od 14. do 25. julija 1956 v Puli, bodo prikazali sledeče filme: AVALA-film, Beograd: **»Zasledovanje«** in **»Pesem s Kumbare«**, JADRAN-film, Zagreb: **»Ne obračaj se, sin«** in **»Obleganje«**, BOSNA-film, Sarajevo: **»Hanka«** in **»Osumljen«**, TRIGLAV-film, Ljubljana: **»Ko pride ljubezen«** (koprodukcija) in **»V dolini miru«**, Podjetje filmskih delavcev Bosne in Hercegovine STUDIO-film: **»Solaja«**, Združenje filmskih delavcev Srbije UFUS: **»Zadnji kolovoz«** in **»Goubiah«** (koprodukcija), LOVĆEN-film: **»Lažni car«** in **»Zli denar«**.

Prizor iz filma »Anikini časi«

Vsekakor je pohvalna odločitev Sarajevčanov, da so tudi festival kratkega filma prenesli iz Sarajeva v Pulo. Letos bo na programu 20 kratkometražnih filmov. Verjetno bo prikazan tudi psihološki film Vladimira Pogačića »Veliki in mali«, v katerem igrajo glavne vloge Jozo Lavrenčič, Ljubo Tadić in Nikola Ivković.

Na festival je povabljenih tudi več uglednih tujih gostov, med njimi scenarist Zavattini, režiserji Giuseppe de Santis, Luigi Zampa, igralke Lea Padovani, Eleonora Rossi Drago in naša rojakinja Silvija Koščina, vsi iz Italije. Od Angležev pridejo Anthony Asquith, David Lean in Claire Bloom, iz Nemčije pa so povabljeni Curd Jürgens in Maria Schell, ki jo poznamo iz filma »Poslednji most«. Iz Francije se bodo filmskega festivala v Puli udeležili Michele Morgan, Yves Montand, Gerard Philipe, René Clement, André Cayatte, Christian Jacques in Lamourisse, Sovjetsko delegacijo pa sestavljajo režiserji Mark Donskoj in Jutkevič ter igralka Alla Larionova (Sadko).

Države ZDA, Italija, Češkoslovaška, Indija, Kitajska, Francija in Sovjetska zveza so povabljene, da kot gostje pošljejo svoje filme na pulski festival, tako da bomo razen domačih filmov imeli priložnost videti tudi nekaj najboljših tujih filmskih stvaritev.

Milan Ljubič

Ob zaključni predstavi dramske družine „Svobode" Jesenice

V predzadnji številki smo poročali, da je dramska družina »Svobode« Jesenice naštudirala kot zaključno predstavo letošnje gledališke sezone Golarjevo ljudsko igro v treh dejanjih »Dva mlada para«, ki je doživela v soboto zvečer na odru jeseniške Svobode svojo krstno predstavo.

Delo je zrežiral prof. Jože Tomažič, sceno pa sta oskrbela Franc Mikelj in Tone Mrak. Veseloigra je napisana premalo igralsko, zato je za amatersko gledališko družino toliko bolj zahtevna. Nekatere vloge so bile dobro zasedene. Peregrinovega sina je odlično podal Stojan Valodij, v vlogo strica Primožiča pa se je povsem vživel Ciril Vister. Jerico je lepo igrala Lojzka Božičeva in tudi Spelica Anice Vistrove je dobro uspela. Manj posrečena je bila zasedba ostalih vlog, ki so jih igrali Jože Varl, Franci Štravs, Pavle Torkar, Albin Kobentar, Ančka Stojan in Fanika More.

Četudi je vložil režiser Tomažič v študij ogromno dela, zadeva ni tekla tako kot bi lahko, če bi bila bolje napisana. Igralci bi imeli večji uspeh, če bi vložili toliko volje in truda v kako drugo, primernejše gledališko delo.

»Dva mlada para« je gledališko delo, ki so ga mnogi igrali po podeželskih odrih v predaprilski Jugoslaviji. S tem ni rečeno, da je slabo, da ni vredno uprizoritve. Vsekakor pa bi bilo pravilno, da bi dramske družine delavsko prosvetnih društev »Svoboda« oprezneje izbirale dela, ki jih študirajo in s katerimi se predstavljajo javnosti kot gledališke družine delavskih krajev, v tem primeru Jesenic. Jeseniško prebivalstvo, ki je spričo obiskovanja gledaliških predstav v Mestnem gledališču nekoliko razvajeno, je sprejelo uprizoritev Golarjeve veseloigre »Dva mlada para« morda malo prekritično.

»120 MINUT VESELJA«

Žirovniški komik je navdušil

Kljub temu, da ob gostovanju igralske skupine iz Žirovnice z Veselim večerom, dvorana ni bila nabito polna, kot je to v Lescah nažalost že običaj, igralcev to ni motilo. Točke so bile dobro naštudirane. Motilo je le slabo napovedovanje in pripovedovanje »duhovitih vicov«, zaradi prehitrega in nejasnega govorjenja.

Brezhibno je svoje delo opravil orkester, ki ga vodi tov. Slavko Mežek iz Žirovnice. Njegove skladbice in pevske solo točke je občinstvo vedno sprejelo z navdušenim odobravanjem. Kaj pa glavna osebnost, komik Maks? Občinstvo se je ob njegovih točkah do solz nasmejalo in škoda je, da tak skrit vaški talent za komične vloge, ne more pokazati svoje sposobnosti pred širšo javnostjo.

Pevske točke mladih deklet ob spremljavi orkestra pa so najlepše sprejeli mlajši gledalci.

—T—

ZGODBA O RAZLITI JUHI

Nič posebnega ni ta zgodba razen tega, da je resnična, a tudi stara ni.

Dana in Marjetka sta prijateljici, vedno tičita skupaj: od jutra do večera. A še tedaj se težko ločita, kajti še spati bi najraje skupaj. Vsak dan se brezskrbno igrata, saj še nobena ne hodi v šolo.

Oni dan sta se hoteli igrati skrivalca. Dana je privlekla koc. Tako se je vsa ovila z njim, da se še noska ni videlo. Samo tenek glasek je izpod njega gonil svoj bav, bav. In tako je iz skrivalca nastal strah. Ker je bilo to kaj imenitno, se je v drugi koc zavila še Marjetka. In tako sta bila zdaj namesto enega kar dva straha. In zdaj se je začelo. Toda nič kaj trdno nista bavbava stala na svojih nogah, kajti zdaj se je prekucnil eden, zdaj drugi; ko sta pa bila koca tako težka in dolga, noge pa tako majhne! Igra se je nadaljevala iz enega kota do drugega, v sredini kuhinje pa je bilo srečanje. Toda smola! Na kuhalniku je stala zakuhana juha. Pravzaprav je stal tam lonec z zakuhano juho, bilo je namreč pred kosilom. Eden izmed obeh strahov je nenadoma razprostrl roki, da je bil kar strašen videti. Ali veste, kaj se je zgodilo? Rob koca se je zapletel v lonec, zaropotalo je in kar je bilo prej na kuhalniku, je ležalo na tleh. Kaj ne bi zaropotalo, ko je pa padel lonec na tla in dobra juha se je razlila. Zdaj je pa samemu strahu zastalo srce, kajti vanj je prišel resnični strah.

Kaj pa zdaj? Ni bilo časa za premišljevanje, hitro se je bilo treba odločiti, še preden pride mamica. In res, odločitev je padla. Nenadoma je vse utihnilo. Kje sta neki oba straha? Samo koca ležita poleg razlite juhe.

Že prihaja mamica. Odpre vrata in že se sliši njen zaprepadeni vzklik: »Jojmene, ti otroci!« Lonec, ki je bil prej na kuhalniku, leži zdaj poveznjen na tleh sredi razlite juhe. Kaj bo pa zdaj? Očka ima juho tako rad. Kmalu se bo vrnil z dela. V hudi zadregi je mamica.

A kam sta zbežali obe nagajivki? Strah je huda reč. Nikjer ju ni bilo. Najbrž sta se zatekli v Kokrški dol, tam so imenitna skrivališča. Toda v Kokri se lahko utone, je premišljala mamica. Sklenila je v svoji zaskrbljenosti, da bo danes pošteno padlo po zadnji plati. Precej časa je že preteklo, a o malih neugnankah ni bilo ne duha, ne sluha. Tedaj pa se mamici zazdi, da je v sobi nekaj zaropotalo. Gre pogledat, a nikjer ni nikogar. Kaj neki škrta za omaro? Je mar miška? Kaj še! Mamica odpre omaro in kaj vidi? Dana in Marjetka čepita vsaka v svojem kotu. »A tako,« je rekla mamica. »V omaro sta se skrili. Lahko bi se v njej zadušili. Katera je razlila juho?« »Jaz sem jo,« je povedala jokaje Dana. Marjetka pa je bila v silni zadregi. Mamici pa je šlo na smeh. Saj je že skuhala medtem v naglici drugo juho, čeprav samo prežganko. Le Dana je bila zelo žalostna. Ni prijetno, če potegne mamica za ušesa.

Zvečer pa se je pošalil očka: »Vidiš, Dana, danes sem bil pa brez kosila.« Da ste videli njene očke! Napolnile so se s solzami. Tedaj pa je izbruhnilo iz nje: »Saj nisem jaz razlila juhe.«

»Kdo pa?« je vprašal očka.

»Marjetka jo je,« je nerada priznala Dana.

»Zakaj si se mi pa torej zlagala?« je vprašala mamica.

»Da ne bi bila Marjetka tepena,« se je glasil odgovor.

Pa naj še kdo reče, da Dana nima dobrega srca. Saj je hotela nase prevzeti kazen, ki je ni zaslužila. Čeprav je še majhna, je že pokazala, da je zvesta in dobra tovarišica.

Kdo si ne bi želel take? m-

Ob 100-letnici rojstva Nikole Tesle

Deček, ki je osvojil svet

Pravijo, da je tistega leta sonce neusmiljeno žgalo in pripekalo. Skopa kraška zemlja je še bolj pordela, se razklala in onemela v svoji nemoči. Skalovje Velebita je preko dneva zažarelo in se ni ohladilo niti v jutranjih urah. Siromašni Ličani so sedeli v svojih kočah in čakali rešitve. Pa nič takega se ni hotelo zgoditi, nič premakniti.

Pač, nekje v vasi Smiljan se je pri Draganiću rodil otrok. Nič posebnega! Koliko otrok se je v tistih vročih dneh oglasilo v bornih kočah pod Velebitom, koliko drobnih ročic se je stegovalo v prazno. In vendar, ta Draganićev otrok izpod Velebita je osvojil svet.

Mati Djuka je bila ponosna na malega tršatega Nikola, ki je rastel kakor konoplja. Nič kaj ni bil podoben, ne po svojih nagnjenjih ne po drugih lastnostih svojim sovrstnikom, ki so stopali za čredami pod Velebitom. Najraje se je potikal sam med okleščenimi in porjavelimi bori, stikal za ptičjimi gnezdi, opazoval let sokola, ki se je poganjal v višave, v precep lovil kače, streljal s pračo v bližnji mlaki na žabe in preživljal v naravi najsrečnejše trenutke otroških let. Delal je igrače, kakršne so delali njegovi sovrstniki, napravil pa je mnogo takega, kar se ni posrečilo nikomur. Med prve njegove iznajdbe sodi »pihalnik«, ki ga je napravil iz trsja. V votlo cev je vtikal ovlaženo konopljo in streljal na vse, kar je bilo pri roki. Ti »pihalniki« so postajali vedno večji in tudi konopljine kepe, ki jih je tlačil v cev so se nevarno debelile. Marsikomu je s to kepo osmolil uho ali podžgal pod nogami, ko pa so se jele nevarno drobiti okenske šipe v okolici, je oče na mah uničil številne kanone.

V svoji razgreti domišljiji se je nemirni duh hotel poizkusiti tudi s ptičami. Leteti visoko nad hišami je bila njegova največja želja. Pa je res nekega dne iztaknil v podstrešju kar precej velik dežnik. Ne brez nevarnosti splezal na sosedov skedenj, razprl prepereli ostanek očetove zapuščine in se pognal v globočino. Vaščani, ki so pritekli na krik otrok sicer niso pobirali raztresenih kosti, pač pa je Nikola le moral preležati nekaj dni v postelji. Nekaj »prijetnih« dni je moral tudi preživeti med štirimi stenami, ko se je polil z vrelim mlekom.

Neke nedelje je domače gasilno društvo preizkušalo novo brizgalno. Razumljivo, da se je okoli čudežnega stroja,ki naj bi poganjal vodo v zrak, zbralo staro in mlado. Med njimi je bil seveda tudi Nikola, ki je bil ves zaverovan v svetlo barvano pripravo. Po govorih je načelnik društva dal znamenje, ali mogočni curek vode ni hotel švigniti iz cevi. Osramočeni gasilci so tekali sem in tja, odvijali, zavijali, popravljali — ali kakor zakleto, vode ni hoteli biti iz cevi. Pa je prijel nekdo načelnika za rokav in mu rekel: »Jaz vem kaj je treba storiti.« Nikola je stekel k reki, se pognal v vodo, razvozlal zapleteno sesalno cev in že je vdrla voda proti šobi cevi. Naenkrat je vodni curek brizgnil visoko v zrak in debele kaplje so jele padati na predstavnika oblasti in gledalce. Nikola je postal junak, golega sta dvignila dva gasilca na ramena in ga nosila v sprevodu.

In takih prigod ni malo doživel mali Nikola v mladostnih dneh. Bil je bistroumen, v svojih početjih samosvoj, lahko bi rekli že tedaj originalen. Izkazal se je tudi v šoli, najljubši predmet mu je bila matematika. Kar so drugi učenci s težavo reševali v zvezkih, je on z lahkoto izračunal na pamet. Tudi jeziki mu niso delali preglavice, imel je izreden spomin. Zelo rad je prebiral knjige, vse večere je preždel pri sveči in preobračal liste ter se poglabljal v neznano. Izumil je v mladosti mnogo takega, kar niso občudovali samo njegovi sovrstniki, temveč tudi odrasli.

Želja po znanosti ga je pozneje pognala v svet. Učil se je, trdo delal, stradal in odkrival čuda, s katerimi se ponaša svet. Izumil je nešteto strojev in njegova odkritja izkorišča danes vse človeštvo. Malo pobrskajte po knjigah, ki opisujejo električno silo in stroje, ki jih poganja ta sila, pa vam bodo rekli, da je marsikaj od tega odkril in izumil Nikola, deček izpod Velebita.

Danes ob stoletnici njegovega rojstva se mu klanjamo predvsem mi, njegovi rojaki. Saj je ta mogočni hrast, ki je pognal korenine v naši zemlji, zasenčil mnoge velikane, s katerimi se ponašajo kulturnejši narodi. Ime **Nikola Tesla** bo živelo v naših srcih.

TRDI OREHI

KRIŽANKA

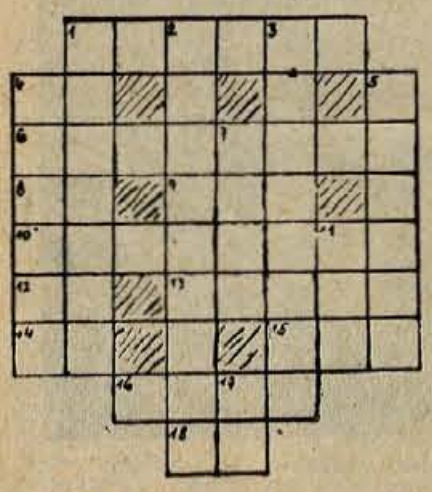

Vodoravno:

1. gozdni sadeži, 4. nota, 6. utrujeni, 8. osebni zaimek, 9. turški dostojanstvenik, 10. avstralska žival (4. sklon), 12. nota, 13. srbsko moško ime, 14. začetni črki imena in priimka slovenskega pisatelja, 15. žensko ime, 16. mesto v Dalmaciji, 18. konj.

Navpično:

1. prst, 2. »belo« mesto, 3. črnogorsko moško ime, 4. torba (dvojina), 5. južni sadež, 7. godalo, 11. reka v Italiji, 17. kratica za evropsko državo.

REBUS

POSETNICA

Igo Jok
Novi Sad

Katere pijače so mu najbolj všeč vam pove njegov naslov.

REŠITEV:
Jagodni sokovi

Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade

Indijska pravljica o čaplji in raku

Ribe majhnega jezera v lepi gorski kotlini so bile ob času velike vročine v veliki stiski. Voda je izhlapevala vedno bolj in bolj, pa tudi hrane jim je začelo primanjkovati.

Čaplja, ki si je že dolgo želela do sita najesti se rib, je vse to opazila in takoj hotela izrabiti ugodno priliko.

Sedla je na breg in zamišljeno strmela v vodo.

Ko so jo ribe zapazile, so jo vprašale:

»Zakaj sediš tu tako zamišljeno?«

»O vas razmišljam«, jim je odgovorila čaplja.

»Kaj razmišljaš o nas, modra ptica?«

Odgovorila je: »Smilite se mi, ker boste v kratkem poginile.«

Ribe so se ustrašile in vzkliknile:

»Tako zelo si modra, o čaplja, pa na nam povej, kaj naj storimo?«

»Dobro torej«, je rekla čaplja, »če hočete poslušati moj svet, vas v svojem kljunu prenesem v jezero, ki leži onstran griča. V njem ne zmanjka vode leto in dan, hrane pa je v njem na pretek.«

»Kar svet obstoja, še ni bila nobena čaplja naklonjena ribam«, so boječe odgovorile ribe. »Kaj, če nas hočeš le pojesti?«

»Poštena je moja misel«, je rekla čaplja, »ako mi ne verjamete, dajte mi eno izmed vas, da ji pokažem jezero.«

Izbrale so veliko ribo, ki je bila enooka in modra.

Čaplja jo je previdno vzela v svoj kljun, jo nesla k jezeru, ji pokazala njegovo razsežnost in jo zopet prinesla k tovarišicam.

Riba je na vso moč hvalila lepoto jezera.

Ko so ribe slišale njeno poročilo, so si vse želele priti v jezero in so prosile čapljo, naj jih prenese tja.

Čaplja je to prav rada storila. Vzela je vsako posebej. Ko je prišla z njo za grič, jo je umorila in pojedla z veliko slastjo.

Nazadnje je ostal v vodi samo še mlad rak, ki je ves čas nezaupljivo opazoval čapljino početje.

Tudi njega je povabila čaplja:

»Prijatelj, pa vendar ne misliš tu sam poginiti od lakote. Daj, da še tebe odnesem v jezero.«

»Zakaj ne«, ji odvrne rak, »samo z mano boš imela večji križ kot z ribami. Lahko me izpustiš na tla. Če pa mi dovoliš, da se z eno mojih škarij oprimem tvojega vratu, bom zadovoljen šel s teboj.«

»Zakaj ne?«, je rekla čaplja, ki je komaj čakala, da bi se pogostila z okusnim rakom.

Rak se je oprijel čapljinega vratu in ta je odšla z njim. Ni pa šla k jezeru, ampak za skalo, kjer je rak z grozo zapazil ostanke požrtih rib.

»Hej, tetka, ne sem«, je zaklical, »nisva na pravi poti.«

»Brez skrbi, dragi nečak, pot je prava«, je odvrnila čaplja, »ker se hočem tu s teboj pogostiti.«

Tedaj je rak stisnil svoje klešče tako, da je čaplji zastala sapa in so ji izstopile oči.

»Dragi prijatelj«, je prosila v strahu, »ali ne razumeš šale. Še od daleč nimam namena, da bi ti storila kaj žalega. Lepo prosim, ne stiskaj tako zelo svojih klešč.«

Rak pa je odvrnil: »Ne odneham preje, dokler me ne prineseš do jezera.«

Ivan Fugina

IGRICA

Vse naokoli je lepo ozelenelo in vzcvetelo. Posebno prijetno je pogledati po vrtovih. Saj je vse v cvetju in zelenju, pa tudi premnoga dobrota se najde že za lonec. Pa dajmo še mi vnesti nekoliko peteršiljčka in druge zelenjave v novo igrico! Dobro preberite!

Na večjem prostoru se pri kraju odmeri in zariše prostor v velikosti kakih 3 m krat 2 m, ki naj predstavlja vrt. Otroci naj se razdele v dve skupini. Prva polovica naj predstavlja zelenjavo (peteršiljček, zelje, korenje itd.). Drugo skupino pa sestavljajo kuharji in kuharice. Ti odmerijo na nasprotni strani primerno velik krog, ki naj predstavlja lonec ali kako drugo posodo na štedilniku. Tisti, ki predstavljajo »zelenjavo« se prično pomikati proti »kuharjem« in kličejo: »Hočete kaj zelenjave?« Vsak kuhar imenuje nato ime kake zelenjave. Če reče na primer, nekdo: »Buča«!, mora tisti, ki ima v vrtu to ime urno zbežati. Če ga kuhar ujame, ga odvleče s seboj in ga vrže v »lonec«. Če pa mu »Buča« srečno uide v vrt, mu kuhar ne more do živega. Igra se nadaljuje, ko kuharji polovijo vso »zelenjavo« je igrice konec. Nadaljujemo tako, da se vloge zamenjajo: kuharji naj postanejo »zelenjad«, prejšnja »zelenjad« pa dobri lovci »kuharji«.

Torej cicibanči in pionirji, hitro na delo!

ZA BISTRE GLAVICE

Dve jezeri...
Nad njima breg košat...
Na dnu teh jezer skriva se zaklad.
Ob soncu se od njega vsa iskri
gladina čista. Če pa se stemni
nad njo, zla senca jo pokrije,
cel potok solznih biserov izlije.

(OKO)

Kaj imajo pred očmi,
modri in neumni vsi?

(NOS)

KROŠNJAR MIHA ZA GORO

Ko sem bil še majhen, sem bil večkrat še poreden, kar moji stari materi ni hotelo biti všeč. Zato me je s palico, kar pa meni ni hotelo biti všeč. Zato sem vekal.

»Kaj vpiješ, saj te nisem ubila,« se je jadila mati.

»Boliiii!« sem tulil še glasneje.

Moja stara mati je bila trših besedi nego srca in je rekla: »Uh, tako si občutljiv, ko krošnjar Miha za goro.«

Pozabil sem solze in vprašal: »Kako je občutljiv krošnjar Miha za goro?«

Rekla je mati: »Kako? Tako! Tostran gore je pastir bezal s svojo palico po tleh, onstran gore je krošnjar Miha poskočil s tal, da ga žgečka...«

Mak

Bahavček je rdeči mak.
Se v soncu ogleduje,
takole premišljuje:
»Le kdo, le kdo mi je enak?«

Metuljček mimo prileti
in obsedi na cvetu:
»O, lepših rož je v svetu,
a tu najlepši res si ti.«

Napihne se rdeči mak
ob baharije same;
zato pa veter sname
mu kapo in jo vrže v zrak.

MARTINA BIDOVČEVA

Visoka zmaga

TRIGLAV : KAMNIK 328:203

Nedeljsko prvenstveno tekmovanje ni imelo tiste zanimivosti, kakor so jo sicer imeli plavalni dvoboji s Kamnikom dve leti. Gostje so igrali izrazito podrejeno vlogo in tako ni prišlo do večjih borb. Že popoldanski spored je dal slutiti, da bo razlika v točkah precejšnja. »Triglav« je sicer nastopil brez Šinka, Hafnerja in Vukičeve, vendar ga to ni oviralo. Njegovi tekmovalci so pobrali vsa prva mesta, razen v hrbtnih disciplinah, kar je že od nekdaj najslabša točka v kranjskem plavanju. Prvič so po treningu v Splitu nastopili pred domačo publiko tudi waterpolisti. Igra, ki so jo pokazali, je bila res na višini. Že dolgo nismo videli tako razigrane in homogene ekipe. Podajali so točno, so hitro odkrivali in zaključevali akcije z ostrimi streli, ki so največkrat našli pot v mrežo. Rezultat, čeprav je zelo visok, popolnoma ustreza poteku igre. Med plavalnim sporedom so bile najzanimivejše borbe na 100 m prosto za ženske in moške, kjer sta v ostrem finišu zmagala Colnarjeva in Košnik. Dober rezultat je dosegel tudi Zrimšek v dveh svojih disciplinah. Koncilijeva je nastopila tudi na 100 m metuljček v delfinovem slogu in zmagala v dobrem času 1:31,2. Pri gostih pa sta slavila zmagi le Pelanova na 100 hrbtno in Bogataj pravtako na 100 hrbtno.

Pred pričetkom večernega sporeda je zastopnik PZS in vrhovni sodnik na tem dvoboju tov. Janez Kobal predal pokal ekipi »Triglava za osvojeno prvo mesto v hrvatsko slovenski ligi.

V nedeljo potujejo kranjski plavalci na dvoboj z Branikom v Maribor. Z Branikom so se zadnjič pomerili leta 1950.

Mito Trefalt

Ne če hočeš, temveč - moraš

V nedeljo, 7. julija popoldan je stal pionir pred vhodnimi vrati Mestnega kopališča v Kranju in pritajeno jokal. Imel je samo 10 dinarjev, ki so mu jih dali starši, kar pa ni zadostovalo, da bi se lahko kopal. Zmanjkalo mu je še 10 dinarjev, ker bi moral ta dan obvezno plačati vstopnino za prireditev popoldanskega sporeda prvenstvenega tekmovanja med PK »Triglav« in kamniškimi plavalci.

Takih primerov je bilo pravzaprav več. Tudi večina odraslih kopalcev je negodovala zaradi takega postopanja, češ zakaj danes nenadoma 10 dinarjev dražja vstopnina kot sicer.

Izgovor, da je v podobnih primerih na vseh naših kopališčih enak postopek, prav gotovo ni na mestu. Namreč s takim izgovorom ni rečeno, da je tak način pobiranja vstopnine za prireditev plavalnega kluba pravilen in na mestu. V Kranju je Mestno kopališče in kot tako namenjeno vsem kopalcem po predpisani tarifi. Prav gotovo pa se ni še nihče obregnil v to, da ima na kopališču prednost plavalni klub. Nasprotno, vsi Kranjčani bi radi videli, da bi Kranj dobil tudi zimski plavalni bazen, ker si vsi želijo, da bi naši plavalci v prihodnosti dosegli še večje uspehe. Medtem pa je nerazumljivo, zakaj občinstvo ni naprej obveščeno, da bo ta in ta dan vstopnina zaradi tega toliko višja. Prav gotovo bi vsak naprej obveščen kopalec z veseljem dodal v primerih kot je bilo to preteklo nedeljo, nekaj dinarjev kot dodatno vstopnino in s tem pomagal plavalnemu klubu. Način indirektnega izterjavanja vstopnine, to se pravi, če se hočeš kopati moraš plačati še toliko več, pa prav gotovo ni na mestu.

Negodovanja, ki jih je povzročilo tako postopanje, so razumljiva in v prihodnje bi se jim kaj lahko izognili. Verjetno pa bi bili potem odnosi med kopalci in plavalnim klubom še bolj tovariški kot so že.

B. F.

Glas naših bralcev

PROSIM, ODGOVORITE...

Pred dnevi smo na uredništvo prejeli naslednji dopis z željo, da nanj odgovorimo. Objavljamo ga in upamo, da bo Kino podjetje Radovljica samo odgovorilo našim bralcem:

»Veliko nas je okoličanov, ki obiskujemo radovljiški kino. Skoraj bi lahko trdil, da so Radovljičani v manjšini. Čeprav imamo precej daleč, radi obiskujemo kino, posebno sedaj, odkar je zračen in prostoren. Čudno pa se nam zdi, da ravno radovljiško kino podjetje nikdar ne objavi sporeda v časopisju ali po radiu. Saj danes celo manjša podeželska kino podjetja objavljajo sporede, v časopisju. Zakaj je ravno radovljiško izjema? Ali res ta objava toliko stane? Ali ni taka objava hkrati tudi dobra komercialna reklama, ki se izplača?

Razen tega je v zadnjem času tudi zelo pomanjkljivo plakatirano. Tako moramo včasih iti precej daleč, da sploh zvemo, kakšen film igra. Mnenja sem, da bi tako podjetje res moralo bolje organizirati svojo obveščevalno reklamno službo. Saj danes marsikdo ne gre v kino zato, ker ne ve, kaj igra.

Ali vam je znano, zakaj tudi v »Glasu Gorenjske« ni objavljen spored radovljiškega kina?« —U—

Opomba uredništva: Pričakujemo, da bo kino podjetje Radovljica samo odgovorilo in pojasnilo našim bralcem.

D_R_O_B_I_Ž

USPELA STROKOVNA EKSKURZIJA MIZARSKIH VAJENCEV

Mizarski vajenci 3. letnika na Vajenski šoli v Kranju smo junija šli na ekskurzijo v Zagreb, Ogulin, Karlovac in Šibenik in si ogledali tamkajšnjo proizvodnjo lesa. Od tu pa smo se s parnikom odpeljali na otok Murter, kjer smo preživeli dva dni. Na povratku domov smo si ogledali še znamenitosti Šibenika.

Hvaležni smo tovarišu Valeriju Pižmohtu in vsem, ki so denarno podprli našo strokovno ekskurzijo.

Janez Tadina

Na Akademiji za glasbo v Ljubljani je 19. junija diplomirala tov. Sonja Markizetijeva z Jesenic. Imela je samostojen nastop, ki je odlično uspel.

OBJAVE • OGLASI

Mali oglasi

Prodam motorček za bicikelj. Poizve se na upravi lista.

Prodam zlato za zobe. Ponudbe na oglasnem oddelku.

Vajenca za trgovino z mešanim blagom **sprejmemo.** Kmetijska zadruga Šenčur.

Prodam 2 rabljeni pisalni mizi. — Cankarjeva 8, Kranj.

Dr. Hribernik Ivan do 12. avgusta **ne ordinira.**

Prodam dobro ohranjeno **ogrodje za zidano kuhinjsko peč.** Hlebce Marija, Kalvarija 19.

Prodam čevljarski stroj - cilinder. znamke »Singer«. Sp. Zalog 44, Komenda.

Kadilci Gorenjske! Zahtevajte povsod priznano najboljše cigarete in to sarajevske tobačne tovarne. Skladišče v Ljubljani, Kolodvorska 26.

Krapinska tekst. industrija Krapina razpisuje natečaj za sprejem 10 tehnikov za predilno stroko in 3 tehnike - kemičarje. Prednost imajo tehniki, ki so odslužili vojaški rok in imajo prakso v predilnicah za volno in bombaž. Tehniki bi se izučili za mojstre in nadmojstre za novo predilnico volne iz česanega prediva. Praska bi trajala 8 mesecev doma in eventuelno v inozemstvu. V ponudbi je treba označiti dosedanjo prakso in predložiti prepis šolskegas pričevala o dovršeni tekstilni šoli.

Poceni prodam novo nepleskano sobno **pohištvo.** Čimžar Frančiška, Spodnji Brniki 39.

Dobro ohranjeno **omaro ugodno prodam.** Naslov v upravi lista. Vrhunc, Praše 25, Kranj.

Prodam hišo v centru Kranja z lokalom in delavnico primerno za vsako obrt. Naslov se poizve v Kranju, Cankarjeva ul. 7.

V sredini Kranja se proda polovica hiše dvosobno in trisobno cca 850.— — Prednost kupci za zamenjavo stanovanj. Informacije, Cankarjeva 7.

Prodam novo žensko italijansko kolo. Naslov v upravi lista.

Pianino vzamemo v najem. Naslov v upravi lista.

Kot pomočnik bolničarja iščem honorarno zaposlitev v popoldanskih urah. Naslov v upravi lista.

Prodam dobrega konja fuksa 6 let starega. Čadež Franc, Delnice 7, Poljanska dolina.

Dopisujte v „Glas Gorenjske"

SPREJMEMO VEČ SKLADIŠČNIH DELAVCEV DOMA IZ OKOLICE KRANJA, MLAJŠIH, VOJAŠČINE PROSTIH. SLUŽBA STALNA!

»MERKUR«
VELEŽELEZNINA KRANJ

»MOTOR« ŠKOFJA LOKA

Izdelujemo:

Elektromotorje 4,2 kW in 5,2 kW specialno za kmetijska dela

Novost v naši proizvodnji so hladilne omare 1500 litrov ter hladilne naprave od 800 do 3000 Kcal/h za velikost hladilnih prostorov do 40 m³.

Projektiranje hladilnih prostorov ter montažo hladilnih naprav izvršujemo sami.

Hladilne naprave so zelo primerne za kmetijske zadruge, mlekarne, mesnice in podobno!

Razen navedenega izdelujemo električne brusilne in polirne stroje, gasilske črpalke ter ročne in električne sirene.

Za gasilska društva izdelujemo tudi razne armature.

V naši livarni barvnih kovin in sive litine odlivamo odlitke po naročilih in modelih naročnikov.

Zahtevajte prospekte in ponudbe!

»MOTOR« ŠKOFJA LOKA

KINO - TE DNI BOMO GLEDALI

KINO »RADIO« JESENICE

13. julija, ameriški zabavni film »NA DIVJEM ZAPADU« ob 18. in 20. uri.
14. julija, ameriški kavbojski film »RUMENO NEBO« ob 18. in 20. uri.
15. julija, ameriški kavbojski film »RUMENO NEBO« ob 18. in 20. uri, v slučaju slabega vremena tudi ob 16. uri. Dopoldne matineja mladinskega filma.

KINO »PLAVŽ« JESENICE

13. julija, ameriški barvni kavbojski film »BORBA ZA ZEMLJO« ob 18. in 20. uri.
14. julija, ameriški barv. film »LJUBIM MELVINA«, ob 18. in 20. uri.
15. julija, ameriški barv. film »LJUBIM MELVINA«, ob 18. in 20. uri, v slučaju slabega vremena tudi ob 16. uri. Dopoldne ob 10.30 uri matineja mladinskega filma.

KINO ŽIROVNICA

14. in 15. julija, jugsolovanski film »SINJI GALEB«. V soboto ob 20.30 uri, v nedeljo ob 17. in 20. uri.

KINO DOVJE MOJSTRANA

14. in 15. julija, ameriški zabav. film »NA DIVJEM ZAPADU«. V soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 18. in 20. uri.

KINO »SORA« ŠKOFJA LOKA

Od 13. do 15. julija »TARZAN IN NJEGOVA PRIJATELJICA«.

KINO »KRVAVC« CERKLJE

14. in 15. julija, ameriški film »LJUBEZEN NA BOJIŠČU«. Zgodba se dogaja za časa vojne na Koreji. Predstave v soboto ob 20.30 uri, v nedeljo ob 16. in 20. uri.

KMETIJSKA ZADRUGA ČEŠNJICA PRI ŽELEZNIKIH

pospešuje kmetijsko proizvodnjo.

Obiščite naša trgovska in gostinska podjetja

Obiskovalcem Gospodarske razstave v Škofji Loki toplo priporočamo ogled naših proizvodov.

Kmetijska zadruga Trata-Kolodvor

Oglejte si na Gospodarski razstavi v Loki razstavne prostore

TRGOVSKEGA PODJETJA SELCA

Nudimo potrošnikom veliko izbiro blaga po zmernih cenah.

Kaj ima na sporedu

Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 7.00, 13.00, 15.00, 19.30 in 22.00 uri. Prva jutranja poročila ob nedeljah pa so ob 6.05, vesti o športnih dogodkih pa boste slišali ob 21. uri zvečer. Oddajo »Želeli ste — poslušajte« ob delavnikih ob 14.40 in ob nedeljah ob 15.15 uri. Kmetijske nasvete in kmetijsko univerzo vsak delavnik ob 12.30 uri.

PETEK, 13. JULIJA

8.30 Radijski roman — Jan de Hartog: Thalassa — X.
9.30 Italijanski satirik Trilussa.
10.00 Koncert po željah.
11.50 Za dom in žene.
12.40 Tri slavne arije pojo Nada Putar, Tomislav Neralić, Vladimir Ruždjak.
14.30 Oddaja za lovce.
15.35 Narodne in umetne pesmi poje moški zbor Fr. Prešeren iz Kranja p. v. Petra Liparja.
16.00 Utrinki iz literature — Erih Koš: Kruševiški župan.
18.00 Nove knjige.
18.10 Odlomki iz opere »Rona« Borisa Papandopula.
18.50 Družinski pogovori.
20.00 Konstantin Brailoiou: Glasba narodov sveta — XVII Romunija — II.
20.30 Tedenski zunanje-politični pregled.
21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.
22.30 Mednarodna radijska univerza — a) Miroljubna uporaba atomske energije — Bertrand Goldschmidt: Atomska peč — b) prof. Conrad: Medicinski pojem krize.

SOBOTA, 14. JULIJA

11.45 Pionirski kotiček.
12.00 Od Triglava do Ohrida (pesmi jugoslovanskih narodov).
12.40 Igrajo Štirje flosarji.
13.35 Pester spored opernih melodij.
14.30 Tedenski športni pregled.
15.35 Solistične skladbe za razne instrumente.
16.00 Utrinki iz literature — Erih Koš: Kruševiški župan — II.
18.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.
18.15 Pojeta »Ljubljanski zvon« p. v. Jožeta Hanca in moški zbor »Enakost« iz Kranja p. v. Viktorja Fabianija.
18.45 Okno v svet: Spor okrog Sahare.
20.00 Veseli večer.

NEDELJA, 15. JULIJA

8.00 Otroška predstava — Dr. Malik Smasek: Žogica Nogica.
9.30 Še pomnite tovariši... France Šušteršič: Upor pod Slivnico.
11.15 Oddaja za Beneške Slovence.
12.00 Pogovor s poslušalci.
13.13 Za našo vas.
16.30 Egon Tomc: Kitajska opera.
18.00 Radijska igra — Norman Corwin: Čudežna gosenica.
21.00 Športna poročila.
21.15 Popevke in ritmi.
22.15 Nočni koncert Joaquin Turina: Simfonična rapsodija za klavir in orkester — Janez Matičič: Simfonija v c-molu.

PONEDELJEK, 16. JULIJA

11.05 Opoldanski koncertni spored Jean Marie Leclair: Koncert za violino in orkester v Es-duru — Jan Hugo Vaclav Vorišek: Simfonija v D-duru.
12.40 Pohorski fantje pojo in igrajo.
13.35 Operetna in lahka glasba.
14.30 Radijski leksikon.
16.00 Utrinki iz literature — Rembrandtovo veliko pričakovanje I.
18.00 Kronika iz naših mest: Drniš.
18.45 Kulturni obzornik.
20.00 Simfonični koncert Radia Ljubljana Antonin Dvorak: Stabet Mater, oratorij za soliste, zbor in orkester. Izvajajo: Drahomira Tkalova, sopran, Marta Krasova, alt, Beno Blachut, tenor, Karel Kalaš, bas, Češki pevski zbor, in orkester Češke filharmonije, zborovodja Jan Kuhn, dirigent

TOREK, 17. JULIJA

8.00 Poje zbor Slovenske filharmonije
8.30 Radijski roman Jan de Hartog: Thalassa — XI.
11.45 Cicibanom — dober dan! (Premrl-Tozon: Poletna noč).
13.35 Pester operni spored.
14.30 Za dom in žene.
15.35 Domače viže in narodne pesmi igrajo Veseli planšarji in poje Roman Petrovič ob spremljavi Avgusta Stanka.
16.00 Utrinki iz literature — Rembrantovo veliko pričakovanje II.
18.00 Športni tednik.
18.30 Slovenske narodne pesmi poje moški Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška.
18.50 Zunanje politični feljton: Indija na poti v socializem.
20.00 Pisan spored slovenskih narodnih pesmi.
20.30 Tedenski notranje - politični pregled.
21.00 Ob 20. obletnici falangističnega napada na špansko republiko.
22.15 Nočni koncert — Matija Bravničar: Hymnus slavicus Tihon Hrenjikov: Druga simfonija v c-molu

SREDA, 18. JULIJA

6.20 Naš jedilnik.
12.40 Pesmi beneških Slovencev izvajajo Kvintet Niko Štritof in Štirje fantje.
13.35 Iz filmov in glasbenih revij.
14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.
16.00 Utrinki iz literature — Dane Debič: Kurirjeva pot.
18.00 Reportaža.
18.15 Iz zakladnice jugoslovanskih samospevov.
18.45 Radijska univerza — Vladimir Ribarič: Metode in perspektive geofizike.
20.00 Manuel de Falla: Kratko življenje, opera v 2 dejanjih.

ČETRTEK, 19. JULIJA

11.45 Dober dan, otroci! (Manica Komanova pripoveduje).
12.00 Emil Axman: Moravski plesi.
12.40 Koncertni valčki.
13.35 Od arije do arije.
14.30 Turistična oddaja.
15.35 Poje Planinski oktet.
16.00 Utrinki iz literature: Pesmi Dušana Radovića.
16.20 40 minut z našimi in inozemskimi solisti.
18.00 Iz naših kolektivov.
18.15 Zvonimir Ciglič: Prva simfonija.
18.50 Domače aktualnosti.
20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — Sodelujejo Fantje na vasi, Avsenikov kvintet, duet Ložar-Filipič in Avgust Stanko.
21.00 Iz literarne zapuščine Toneta Čufarja.
21.30 Franz Liszt: Sonata za klavir v b-molu.

IZ ARHIVA DRUGE SVETOVNE VOJNE

MORSKI LEV

Ko je po kapitulaciji Francije leta 1940 Hitler odločil, da se izdela načrt »Morski lev«, je šef nemške obveščevalne službe admiral Kanaris zahteval, da ga sprejmejo v Glavnem stanu. Od tod se je vrnil zelo potrt. Svojemu prijatelju polkovniku Osteru, ki je bil 20. julija 1944 eden izmed udeležencev atentata na Hitlerja, je v skopih besedah povedal: »Hitler si je zabil v glavo, da Anglijo z invazijo spravi na kolena«.

Kanaris je ob tej priložnosti pokazal »vodji« poročila, ki jih je dobil od obveščevalne službe o angleških obrambnih pripravah. Agenti so namreč trdili, da je Anglija kljub porazu pri Denquerqueu in težkemu bombardiranju pripravljena, da dočaka splošni nemški napad. »To so sanje«, je dejal »vodja« prezirljivo in potisnil vstran poročilo agentov.

Medtem je Göring zapovedal vojnemu letalstvu, da intenzivno bombardira britanske otoke. Noč za nočjo so letali nemški bombniki preko La Manchea in odlagali svoj smrtonosni tovor na London in južno obalo. Ko so bile izgube vedno večje in ko je ministerstvo vojnega letalstva spoznalo, da se Anglija na ta način ne da premagati, je vodstvo vojne mornarice pospešilo priprave za izvršitev načrta »Morski lev«.

V ta namen so prišle v kontinentalne luke, ki ležijo nasproti Angliji vse razpoložljive bojne ladje in pomorske enote. Obalne ladje, bojni čolni z Rheine, berlinske izletniške in ribiške ladje — vse to je bilo zbrano in združeno v »armado«, ki bi, opremljena z ustreznim orožjem in ljudmi, morala izgnati britanskega leva iz njegovega brloga.

Kanaris je še enkrat brezuspešno poskušal, da bi Hitlerja pregovoril in odvrnil od njegove odločitve. Tokrat je imel tako prepričljive dokaze, da so celo führerjevi najožji sodelavci dvomili v uspeh njegovega podviga. Vendar Hitlerja ni prepričal.

29. septembra 1940 so napravili poskusni napad. Ladje so se borile z razburkanim morjem. Tri milje pred obalo so poveljniki ladij lahko odprli povelja, ki so jim bila izročena zapečatena. Eden izmed redkih, ki so preživeli to samomorilno akcijo, je pripovedoval o dogodku takole: »Otoke bi morali napasti v treh časovnih valovih. Prva vrsta ladij je imela nalogo, da napravi pogoje za izkrcanje. Ladje so bile natovorjene z močnim eksplozivnim gorivom. Druga skupina ladij je nosila tanke in strojno orožje, tretja pa lahko artiljerijsko orožje s konjsko vprego in sredstvi za preskrbo. Prva skupina ladij je bila približno dve milje pred nami, ko je nenadoma ob sami angleški obali vzkipel ogromen ognjeni zid, ki je izgledal kot da raste iz morja. Bil je to prizor, ki je zledenel kri v žilah. Ognjeni zid se je širil vedno višje, dokler končno ni zakril vsega obzorja. Naš poveljnik je izdal povelje za umik. Ker je bilo morje vedno bolj razburkano, je ladja postala nemočna igračka na morskih valovih. Čez nekaj časa se je zaradi tega prevrnila in štiri ure pozneje me je rešila majhna jadrnica. Oficirji, ki so nas zasliševali, so nam prepovedali, da bi o ognjenem zidu karkoli pripovedovali. Nisem si mogel objasniti tega čudnega fenomena. Morda je bilo to velikansko minsko polje, na katerega so naletele naše ladje.«

»Nemci so napravili poskusno invazijo v relativno majhnem obsegu, ki pa je doživela popoln neuspeh«, piše Churchill v svojih vojnih memoarih. »Drugi dan je morje naplavilo veliko število zogljenelih trupel nemških vojakov. Naše obrambne mere so uspešno vzdržale ognjeni krst.«

Kakšne so bile te obrambne mere Churchill ni povedal. Potrebno je bilo čakati 16 let, da je svetovna javnost zvedela, kakšno strahovito presenečenje so Angleži pripravili Hitlerju, če bi s svojo armado napravil bojni pohod preko La Manchea. Pred kratkim je ugledni dunajski časopis opisal podatke te tajne obrambe.

Angleži so vzdolž obale med Kentom in Dorcityjem postavili pod zemljo ogromne rezervoarje z gorivom in od njih izpeljali cevi daleč v morje. Cevi, ki so bile zavarovane z ventili, so bile speljane do morske površine, tako da so gorivo v slučaju nevarnosti spustili po ceveh v morje in ga potem s pomočjo elektrike zažgali. To je bil ognjeni zid, ki je pri poskusni invaziji upepelil nemški vojaški stroj.

Druga obrambna linija je bila na obali. Sestavljalo jo je na desetine tisočev sodov, ki so bili napolnjeni z močnimi eksplozijskimi sredstvi in bi bili v slučaju nevarnosti pognani v zrak. Peklenska vročina, ki bi pri tem nastala, bi topila celo tanke.

Zanimivosti

VAS NA PRODAJ

V departementu Cote d'Or v Franciji prodajajo neko vas. Razen cerkve in pralnice je vse naselje, pet kmetij in 180 ha zemlje na prodaj. V zadnjih letih je vas popolnoma izumrla. Mlajši ljudje so šli v mesta in tovarne, stari pa so pomrli in vas je danes popolnoma prazna.

STROGO PREPOVEDANO

V Zahodni Nemčiji je lastnik nekega gozda mislil, da mu bodo ljudje brez drv očistili gozd in je nabil na prvo drevo tablo s sledečimi besedami: »Dovoljujem pobirati suho listje, veje in ostale odpadke.« Toda nihče se zato ni zmenil. Ko pa je nabil tablo, da je najstrožje prepovedano pobirati listje in odpadke, je bil gozd vedno čist.

LETALO IZ NYLONA

V ZDA, kjer se rodijo najbolj nenavadni izumi, so pred nedavnim delali poskuse z letalom iz nylona. Pred poletom ga napihnejo, po končanem poletu pa zrak spet spustijo, letalo zvijejo in spravijo v skladišče. Podjetje, ki je letalo izdelalo trdi, da ga je laže napihniti kakor avtomobilsko gumo. Edini kovinski deli so motor, podmorniki letalskega trupa, kolesa in okvir za pilotov sedež.

Visokogorski kras in njegovo raziskavanje

Visokoalpski kras obsega velike predele naših Julijskih in tudi Savinjskih Alp. Tvorijo ga visoke planote od Kredarice, Hribaric, Komne preko Kaninskih podov do Podov pod Skuto

VHOD V JAMO
Govic nad Bohinjskim jezerom

in Veilke planine, vendar pa tega sveta raziskovalci krasa do nedavna še niso raziskavali. Da je bil ta svet toliko časa pozabljen, je moč opravičiti s številnimi prirodnimi znamenitostmi po drugih krajih.

Pri nas so doslej nesistematično raziskavali kras v Alpah, ki se precej razlikuje od našega dinarskega krasa. Sistematično pa so pričeli raziskavati svet na Podih pod Skuto, jamarji Društva za raziskavanje jam, Bohinjske gore pa Speleološka sekcija Planinskega društva »Železničar« iz Ljubljane.

V tem izredno zanimivem svetu se na vsakem koraku odpirajo globoka brezna, razpoke, kotliči s snegom, ki obetajo, da bomo prej ali slej prodrli v velike globine, do novih odkritij in skrivnosti. Mnoge ledene jame, zelo zanimiv pojav visokogorskega krasa, so še neraziskane.

Doslej najzanimivejše pa je Brezno pod Glavo, pod Triglavskim ledenikom.

V lanskem poletju so angleški jamarji, ki so bili na obisku v naši državi, obiskali to brezno. Vendar so vsled pomanjkanja opreme in nepričakovane globine prekinili z raziskavanjem. Vse kaže, da bo to brezno eno najglobljih v naših Alpah.

Pri njegovem nadaljnjem raziskavanju so se združili skoraj vsi slovenski jamarji in večina ustanov, ki jih zanima raziskavanje krasa. Sodelovali bodo: Speleološki in Geografski inštitut SAZU, Društvo za raziskavanje jam in Speleološka sekcija PD Železničar, Sekcija za znanstveno raziskavanje Alp PD Univerza in Uprava Hidrometeorološke službe.

Ta dobro pripravljena ekspedicija bo verjetno pričela z vsestranskim in znanstvenim raziskavanjem brezna v prvi polovici septembra. Ekspedicijo vodi tričlanski odbor, ki ga sestavljajo izkušeni jamarji. Upamo, da bo to skupno delo slovenskih jamarjev rodilo popoln uspeh, hkrati pa poživilo zanimanje za ta zanimivi del kraškega sveta.

N. D.

Gorenjske bodice

Tole sem vam hotel povedati že minuli petek, pa sem pozabil.

ŽE VRSTO let sem navdušen motociklist in ni je moto-dirke, kjer ne bi zabeležili tudi moje udeležbe. Da ne bo pomote — na te prireditve hodim le zijala prodajat... Tudi na Jezerskem sem »dirkal« in ni mi žal. Vsega je bilo v izobilju, motorjev, gledalcev, sonca, prahu... in za zaključek še pravcata saharska žeja. Podvizal sem se na vrt »Doma na Jezerskem«, sedel za pogrnjeno mizo in... zaigral vlogo glavnega junaka v tragediji z epilogom.

Jaz (natakarici s ponižnim glasom): Malinovec prosim.

Natakarica (objestno): Se ne splača, dež bo — bomo prte pobrali.

Petičnež (pri sosednji mizi): Halo, buteljko vina!

Natakarica (uslužno): Takoj — prosim lepo! — (Se podviza izvršiti naročilo).

Jaz (užaljen in žejen v dno duše odidem).

EPILOG: vse kaže, da so v »Domu na Jezerskem« izpostavljene dežju le tiste mize, ki naročajo malinovec.

ONDAN sem jo primahal v Lesce in prisluhnil gruči Leščank, ki so na vse pretege zabavljale čez poslovanje krajevnega mesarskega podjetja. Ker me je kar zvijalo »od firbca« sem brž povprašal eno od gostobesednic, kaj jih je tako »skajfalo«. Takoj sem bil poučen o stvari.

Krajevno mesarsko podjetje ima pred vsakim praznikom odprto mesnico do 12. ure. Zlasti spoštujejo cerkvene praznike, kajti izbira je takrat največja. Dan pred praznikom Dneva borca je pa bila mesnica zaprta že ob 10. uri, tako da je ostala večina ljudi brez mesa. Tudi izgovor — saj je jutri le državni praznik — ni mogel zadovoljiti ljudi.

KO SEM SE DODOBRA naužil negodovanj ogorčenih gospodinj, sem se podvizal na avtobusno postajo pred KZ Lesce. Čeprav je tu močno vozlišče številnih avtobusnih prog, sem se zaman oziral po voznem redu. Namesto tega sem odkril na oglasni deski navodilo sadjarjem za škropljenje drevja. — Menim, da škropljenju drevja ne bi škodovalo, če bi na oglasno desko ali poleg nje nabili še vozni red.

KO SE DNEVNA pripeka umakne večernemu hladu, kaj radi pohite številni ljubitelji filmske umetnosti v letni kino »Partizan« v Kranju. Niso pa te predstave brez vseh nevarnosti.

Ondan sem postal pozoren na Don Juanove dogodivščine in ker že od nekdaj občudujem pošteno obrt, sem sklenil, da si film ogledam. Takole sem razmišljal, ko sem hlačal proti Straheči dolini: »Človek ni za učenje nikoli prestar, zlasit še, če gre za »donjuanščino«. Za pouk, kako je treba krhati ženska srca, 50 dinarjev tudi ni pretirana šolnina.« Zdaj pa preskočimo film in moje šolanje.

Brž ko sem stopil pred ženo, je ta z grozo v glasu vzkliknila: »Jedetana, kakšen pa si!«

Aha — si mislim — najmanj pol Don Juana je v meni. Jutri pa na »teren«. Brž stopim pred ogledalo in — skoraj bi me kap. Vrat sem imel kot žirafa.

Kdo je kriv? Vsekakor projekcijsko platno, čigar spodnja tretjina leži tako nizko, da ga oko manjšega gledalca le stežka doseže. Zlasti je hudo, če pred njim sede gledalci, ki tudi natezajo vratove. — Če bi bilo projekcijsko platno dvignjeno le 1 meter nad dosedanjo višino, bi mogli tudi najmanjši gledalci uživati filmsko umetnost brez natezanja vratov.

ZA ZAKLJUČEK pa še utrinek iz Šenčurja pri Kranju, kjer skrbi za zabavo vaščanov posestnik Franc Verbič. Pred dnevi je ta ljubitelj žlahtne kapljice tekal po vasi v samih spodnjih hlačah, ker mu je žena vrhnje zaklenila, da jih ne bi zapil.

Vsekakor domiselni recept, ki ga priporočam tudi ostalim ženam. Vse kaže, da se nam obeta sezona spodnjehlačnikov.

VAS POZDRAVLJA VAŠ BODIČAR

E. Löhndorff:

TROPSKA SIMFONIJA

7

Tako čudno mi je pri duši, vroča nežnost me navdaja vsega! »Bedak«, si očitam sam sebi, ko polagam trepetajoči mladi ženi tega tujega, lepega, lahkovernega ljudstva roko okrog pasu. »Bedak, ali ne bi tega, kar vzbuja ta ženska v tebi in ti hoče dati, mogel kaj lahko dobiti? Le nekaj milj izven Baranquille so vasi, kjer so ljudje še prav taki kot je ta ženska iz tamba ob poti v Muzo, v pekel. In jaz, strahotni bedak, sem podlegel svoji lastni slabosti nemožatosti in sem se zapisal smrti, ko sem poiskal plešca in sem podpisal!«

Suhotno ihtenje se mi iztrga iz grla. Ženska ob meni me boža po licu, v temoti vidim komaj njene vlažne oči, belino zob in polne ustnice.

In če sem prišel sem zato, da bi ob lahkoživem, sladkobnem pogovoru izvabil lonček tople kave ali kanček mazila ali olja za boleča vnetja — je to zdaj čisto drugače! Ne čutim in ne mislim ničesar več, le eno željo imam: Ostati tu in se odpočiti v objemu te male, sočutne kot srnica lepe Ladinke.

In kot utapijajoči se jo pritegnem nase, čutim, kako me njene vitke roke objemajo okrog vratu in pritisnem ustne na žametno mehkobo njenih.

To je paradiž — za njim pa — grozota — ogromen in mračen pekel v Muzu, ki sem se mu prostovoljno prodal!

Z vzdihom se mi žena izvije iz objema. Čisto narahlo, obotavljaje se.

»Kako ti je ime, roža kolumbijska?«

»Maria,« se prikrade čisto tiho do mojega ušesa in spet se najdejo najine ustnice in v duši mi vstaja kot srečno, bolestno čudo, vera v lep spomin na poti v Muzo.

»Stran moraš, moj dragi,« zašepeta. »Moj mož se utegne vsak hip vrniti! V pragozd je šel, da bi ogrebel roj čebel!« — Nekaj vročega kane na mojo roko.

»Ne jokaj, Maria,« ji šepetam vsa ljubkovalna imena iz španščine na uho.

»Beži! Nikdar več bi ne imela mirne minute, če bi naju tako našel! Saj jaz nisem ena tistih, ki... Tako nenadoma je prišlo vse to! — Pojdi, pri vseh svetnikih te prosim, pojdi! Pri tvoji materi, pojdi!«

»Moja mati je daleč odtod! V tem hipu sanja morebiti kaj lepega, ker je nekdo storil njenemu razposajenemu fantu nekaj dobrega!«

»Pojdi!«

Počasi se dvignem. Za seboj zaslišim pritajeno ihtenje. V tej minuti se je nekaj strlo v meni. Nekaj, nek skriti, še iz moje mladosti preostali delček, ki se nikdar več ne povrne!

Vlažna in dehteča je tema, ki me obdaja. Na pol poti k žarkemu siju ognja, kjer sede ostali, mi prihaja nasproti svetla postava. Možak je s koničastim klobukom, ki nese v roki sve-

ženj. Njegove sandale drsajo v ritmu po belem pesku. Čez rame se ozrem za njim in vidim, da je zavil proti Marijini hiši. Njen mož.

Don Rafael me sprejme pri ognju: »He, smo se malo potepali, ka!? Pa malo pošalili se s senoritami? Pazi! Tu v tej deželi tiče noži kaj rahlo za pasom«, se smeje in mi ponudi čašo pijače.

»Daj, daj sem«, kriknem, da se ostali začudeno ozro. Zgoče teče žganje po grlu in pogasi vse, vse!

In zdaj čutim, da sem močan kot Goljat. »Muzo? Hoho! Kdo pa se boji Muza? se smejem zblaznelo. »Viva Muzo!« tulim dalje, pograbim Dona Rafaela okrog pasu in ga v divjem reju vrtim okrog ognja. Ostali se smejejo. Hypolito zaigra kolumbijsko koračnico. Vojaki se bijo v taktu po stegnih, njihov poročnik skoro joče od navdušenja. Nekdo vrže lesa na ogenj, ki plane v visokem zublju pod nebo... tam zgoraj pa se blešče zvezde...

VOJAKI

Naslednjega dne nas Sam med vožnjo zabava s tem, da nam s svojim zvonkim glasom prepeva angleške mornarske pesmi. Vsi smo dobre volje, posebno navdušeni pa so vojaki. Ploskajo mu in ga venomer navdušujejo, naj nadaljuje. In Sam ne skopari. Njegova zbirka je neizčrpna.

Spet enkrat se vijuga tisto nekaj, kar naj bi bilo cesta — in to še celo cesta za avtomobile — strmo nizdol v grapo in vstop vanjo nas požre kot široka odprta luknja. Oglušujoče se odbija vsak glas od skalnatih sten, ki se levo in desno drzno vzpenjajo v nebotične višine. Zgoraj, neizmerno visoko na videz, se med njimi vidi košček modrega neba, podolgovat in ozek. Potem pa izgine še ta zadnja modrina, stene se nagnejo, kot bi nas hotele zmečkati in sivkasta svetloba ter ledenomrzel zrak, ki vonja po trohnobi, napolnjujeta tunel, skozi katerega lezejo avtomobili počasi kot črvi. Nenadoma je postal prehod tako ozek, da manjka le nekaj centimetrov, pa bi vozovi obtičali. Pazljivo in nepremično zro šoferji predse, ko sučejo vodilno kolo.

In naenkrat, na nekem mestu, kjer je voznik hitro prižgal žarometa, ker je postalo skoro čisto temno, obstane prvi avtomobil, na katerem sedim tudi jaz, kar nenadoma in z ostrim sunkom. Naslednji voz se skoro zaleti v nas. Nastalo tišino pretrga jezni poročnikov glas, ki sprašuje: »Kaj je, Manuel? Zakaj ne voziš dalje?«

Porogljivo mu odvrne Manuel čez ramo: »Pa če bi bili sama ekscelenca prezident, bi se moral ustaviti! Caramba! Zadnjikrat sem se lotil vožnje po tej poti! Saj svojega življenja nisi več varen.«

»Kaj je?« sprašuje zdaj več glasov naenkrat in bobneče zamira odmev v temačni dalji.